

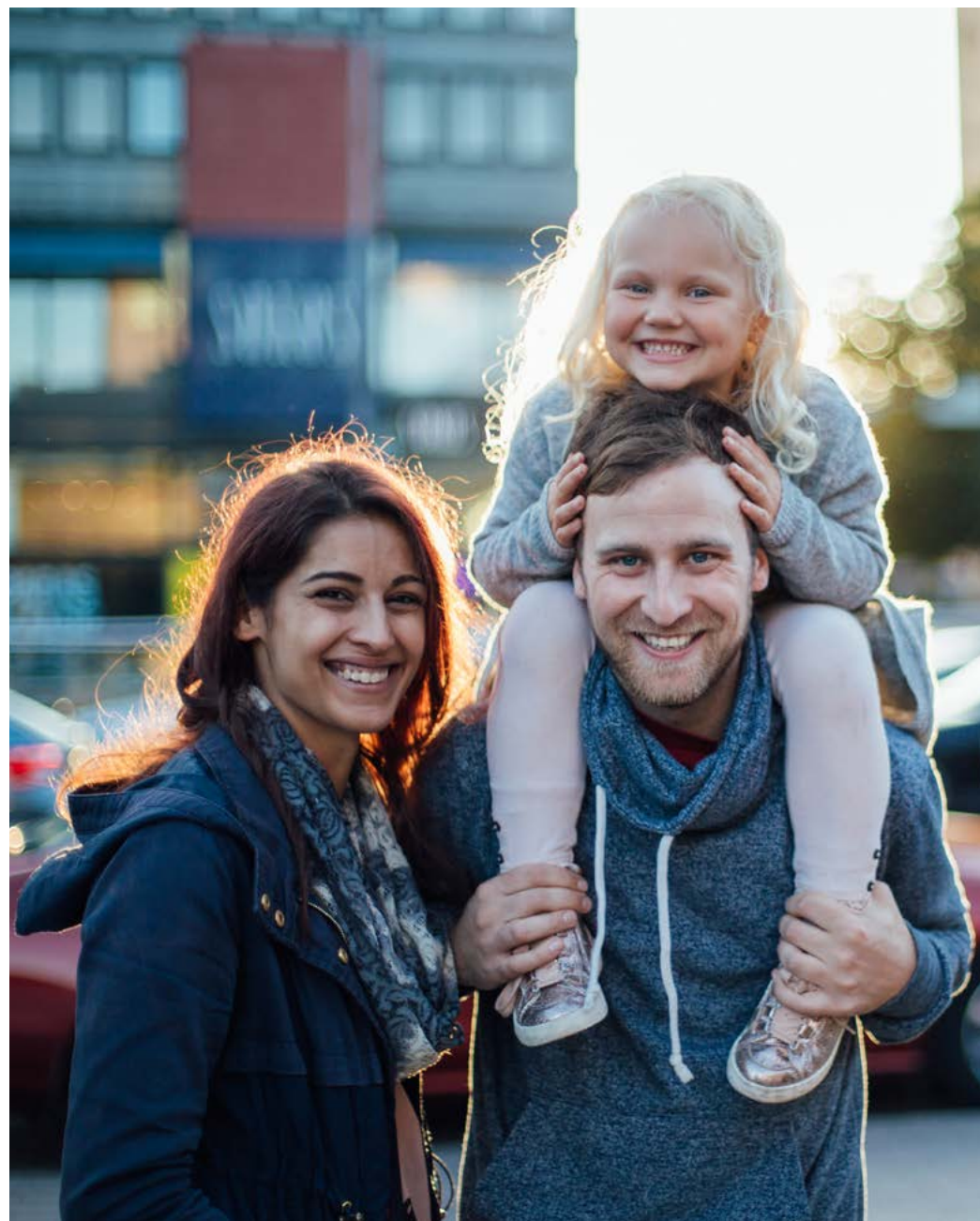
Kaikkien Stadi

Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021

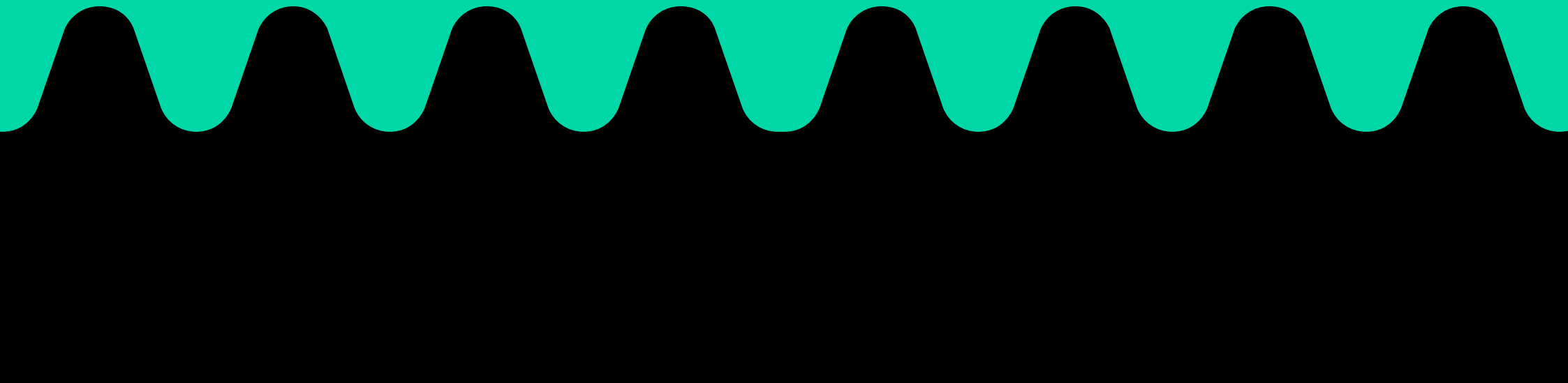
Helsinki

Sisällys

- 3 Kotouttamisohjelman taustaa**
  - 4 Kotouttamisohjelman tausta
  - 5 Tiivistelmä Helsingin kotouttamisohjelmasta
  - 7 Toimintaympäristö strategiakaudella

- 8 Kotouttamisohjelman teemat**
  - 9 Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki
  - 12 Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia
  - 18 Helsinki on avoin ja osallistava
  - 23 Helsinki ehkäisee eriarvoistumista

- 27 Tiivistelmä toimenpiteistä, mittareista ja vastuutahoista**
  - 28 Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki
  - 30 Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia
  - 33 Helsinki on avoin ja osallistava
  - 36 Helsinki ehkäisee eriarvoistumista

- 40 Käsitteet

Kotouttamis- ohjelman taustaa

Kotouttamisohjelman tausta

Helsinki on voimakkaasti kansainvälistyvä kaupunki ja se monimuotoistuu muuta maata nopeammin. Muutos luo tarpeen tarkastella kaupunkiamme ja sen palveluiden rakentumista kaikille avoimeksi ja yhteiseksi paikaksi elää hyvää elämää.

Kaikkien Stadi – Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021 on kotoutuslain (1386/2010) 32 §:n mukainen ja kaupunkistrategiaan perustuva kotouttamisohjelma, jonka tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä kaupungissa. Ohjelmaan on koottu strategiakauden aikana kehitettävät uudet toimenpidekokonaisuudet sekä kotoutumista tukevat hankkeet kaikilta toimialoilta, sillä onnistunut kotouttaminen on koko kaupungin yhteinen päämäärä. Kotouttamisohjelmaan nostettujen toimenpiteiden lisäksi kaupungissa tehdään määrätietoisesti työtä uusien helsinkiläisten kotoutumisen mahdollistamiseksi ja tukemiseksi kaikissa suomen- ja ruotsinkielisissä palveluissa.

Kotouttamisohjelma liittyy strategian kautta myös kaupunkiyhteisten ja toimialarajat ylittävien toimenpiteiden ohjelma- ja valmistelutyöhön, erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen (HYTE), liikumisohjelman ja nuorten syrjäytymishaasteen ohjelmatöihin. Ohjelmat kokoavat toimialarajat ylittäen yhteisiä toimenpiteitä helsinkiläisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja segregaat

ion ehkäisemiseksi. Kotouttamisohjelman toteuttamisen osana onkin huolehdittava, että ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten asiat otetaan huomioon myös edellä mainituissa ohjelmissa.

Kotouttamisohjelman seuranta tehdään osana kaupunkistrategian toteutumista sekä säännöllisillä tilannekatsauksilla kaupunginhalituksen elinkeinojaostossa. Lisäksi ohjelman tueksi asetetaan toimialojen edustajista koostuva ohjausryhmä. Seurannassa käytetty ohjelman mittaristo perustuu Helsingin ulkomaalaistaustaisten kotoutumisen seurantajärjestelmässä esitettyihin indikaattoriehdotuksiin. Ohjelmassa mainittujen mittareiden lisäksi kaupunki jatkaa tietopohjaista tarkastelua ulkomaalaistaustaisten työllisyyden, koulutuksen ja hyvinvoinnin kehityksestä ja huolehtii siitä, että niiden pohjalta ryhdytään tarvittaessa riittäviin toimenpiteisiin.

Ohjelma on osoitus koko kaupungin yhteisestä tahtotilasta ja tavoitteesta sujuvan kotoutumisen mahdollistamiseksi. Se on valmisteltu yhteistyössä kaupungin toimialojen sekä yhteistyökumppanien kanssa, ja ohjelmatyön valmisteluun osallistui yhteensä noin 400 kaupungin työntekijää ja sidosryhmien edustajaa yhteiskehittämisen työpajoissa ja tapaamisissa. Lopputuloksena on kattava katus toimenpiteitä, joilla kehitetään sekä kaupungin sisäisiä toimintatapoja että parannetaan

ihmisten arkea heille räätälöidyillä ja kohdennetuilla palveluilla.

Kotouttamisohjelman toimenpiteillä kaupunki haluaa varmistaa, että Helsinki on kansainvälisesti kilpailukykyinen, jotta maahan voidaan houkutella lisää osaajia. Samalla halutaan varmistaa, että Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia ja tarjoaa jokaiselle asukkaalleen parhaat mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään. Kaupungin tulee olla avoin ja osallistava paikka elää, jossa jokainen voi tuntea itsensä yhdenvertaiseksi osaksi Helsinkiä.

Helsinki on Kaikkien Stadi.

Helsinki on kilpailukykyinen.

Helsinki houkuttelee maahan osaavaa työvoimaa ja yrittäjiä.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia.

Yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään.

Helsinki on avoin ja osallistava.

Helsinki lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentää eriarvoistumista.

Tiivistelmä Helsingin kotouttamisohjelmasta

Kaikkien Stadi – Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021 on kaupunkistrategian kotoutumisen tavoitteiden toteuttamiseksi koottu toimenpidekokonaisuus. Ohjelmassa on nostettu esiin neljä kaupungin kehityksen ja kotoutumisen onnistumisen kannalta keskeistä teemaa:

1. Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki
2. Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia
3. Helsinki on avoin ja osallistava
4. Helsinki ehkäisee eriarvoistumista

Kotouttamisohjelmassa esitellään uusia kehitysuuntia ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten työllistämisen ja yrittäjyyden tukemiseksi. Ohjelman tavoitteena on, että ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset pääsevät osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaaviin tehtäviin ja heidän osaamistaan tunnustetaan ja tunnustetaan. Työnantajana kaupunki kehittää rekrytointiaan vastaamaan monimuotoistuvan Helsingin tarpeita ja samalla kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia ulkomaalaistaustaiselle henkilöstölle osaamisensa ja urapolkujensa kehittämiseen. Työperusteista maahanmuuttoa ja sen osuutta kokonaisuudessaan kasvatetaan tarjoamalla korkeatasoisia palveluja

kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi sekä heidän asettautumisensa sujuvoittamiseksi.

Työllistymisen edistämisen lisäksi Helsinki panostaa strategiakaudellaan erityisesti kasvatukseen ja koulutuksen kehittämiseen osana kotouttamisohjelmaa. Kotouttamisohjelman osana on luotu strategian mukainen maahanmuuttajien kasvatukseen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma, jonka toimenpiteet ulottuvat aina varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen asti. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on, että kaikilla helsinkiläisillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään. Lisäksi tavoitteena on, että oppimisympäristöt, pedagogiset ratkaisut ja ohjaus edistävät sitä, että ulkomaalaistaustaisten oppimistulokset paranevat vastaamaan kantaväestön oppimistuloksia. Tavoitteena on myös lisätä kasvatukseen ja koulutukseen toimialan henkilöstön osaamista kielitietoisuudesta sekä ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten määrää toimialan palveluksessa. Kehittämissuunnitelma sisältää yhteensä 28 toimenpidekokonaisuutta.

Helsingin kotouttamisohjelmalla tuetaan avointa ja osallistavaa Helsinkiä. Tavoitteena on, että Helsingissä on monimuotoisuutta arvos-

tava kulttuuri ja jokainen helsinkiläinen pääsee halutessaan vaikuttamaan kaupungin kehitykseen. Toimenpiteillä edistetään hyviä väestösuhteita ja pyritään konkreettisilla toimilla tukemaan moninaisten sosiaalisten verkostojen muotoutumista sekä turvaamaan kaikkien helsinkiläisten yhdenvertaisuutta palveluissa kieli- ja kulttuuritaustasta riippumatta.

Helsingin tavoitteena on ehkäistä eriarvoistumista ja luoda kaikille helsinkiläisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja terveeseen elämään iästä ja taustasta riippumatta. Strategiakauden aikana Helsinki panostaa erityisesti nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin toimenpiteisiin ja samalla Helsingin alueiden ja väestöryhmien välistä eriytymistä vähennetään kohdentamalla palveluja niitä erityisesti tarvitseville ryhmille eri kieliryhmät huomioiden. Alueellisesti kohdennetuilla toimenpiteillä ehkäistään alueellista segregatiokehitystä ja mahdollistetaan kaupunginosien tasavertaisuus ja asukkaiden hyvinvointi asuinpaikasta riippumatta.

**Kotouttamis-
ohjelman
teemat**

**Helsinki
ehkäisee
eriarvoistumista**

Asuinalueiden
yhdenvertaisuus

Nuorten
syrjäytymisen
ehkäisy

Aktiivinen ja
terve elämä

Laadukkaat ja
kohdennetut
palvelut

**Osaavan
työvoiman
kaupunki**

Osaamisen
tunnustaminen ja
tunnistaminen

Työhön ja
koulutukseen
ohjaaminen

Työperustainen
maahanmuutto

Yrittäjyyden
tukeminen

**Avoin ja
osallistava**

Palveluiden
saavutettavuus

Hyvät väestösuhteet
ja yhteenkuuluvuuden
tunne

Sosiaaliset verkostot

Yhdenvertaisuus ja
osallisuus

**Maailman
vaikuttavin
paikka oppia**

Yhdenvertaiset
mahdollisuudet
koulutukseen ja
työhön

Oppimistulosten
paraneminen

Osallistava
toimintakulttuuri

Henkilöstön
osaaminen

Toimintaympäristö strategiakaudella

Vuonna 2017 Helsingin väestöstä 15 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia. Vuoteen 2030 mennessä jo neljännes helsinkiläisistä on vieraskielisiä, eli puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Helsingin väestönkasvu, työkäisten määrän kasvu ja koko kaupungin elinvoimaisuus perustuvat vahvasti maahanmuuttoon. Kilpailukykyä voidaan parantaa erityisesti panostamalla täällä olevien osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä houkuttelemalla osaavaa työvoimaa ja yrittäjiä ulkomailta. Työvoiman turvaamisessa ja kotoutumistoimenpiteitä suunniteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että ulkomaalaistaustaisten työmarkkina-asemassa ja koulutustasossa on suuria eroja kieliryhmien välillä ja sisällä. Tästä johtuen tarvitaan myös kohdennettuja toimenpiteitä ja räätälöityjä palveluita. Panostaminen pitkäjänteiseen kotoutumiseen työllistymisessä, koulutuksessa ja elämän muilla osa-alueilla parantaa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta ja hyvinvointia pidemmällä aikavälillä sekä ehkäisee väestöryhmien välistä eriytymiskehitystä.

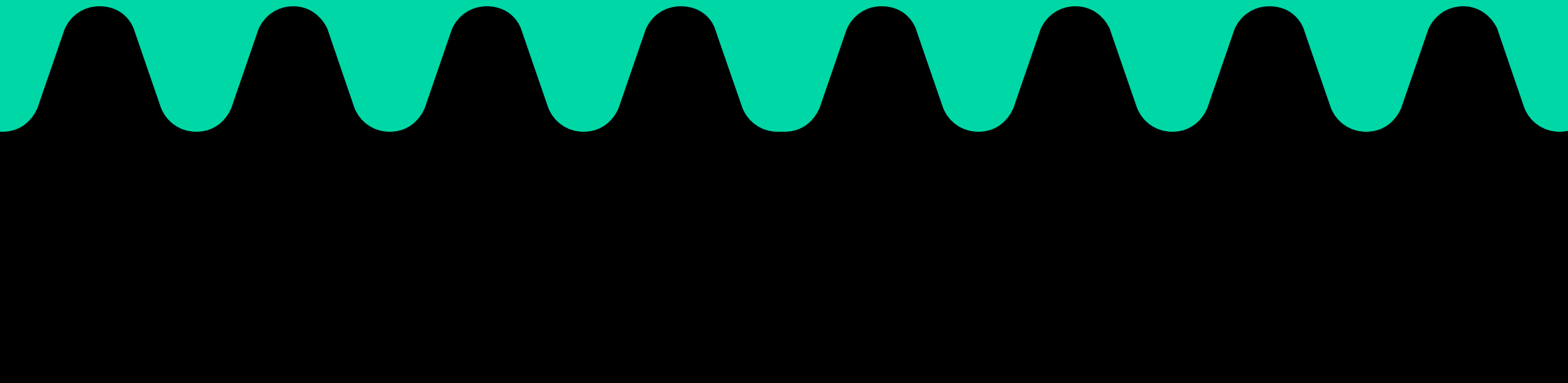
Väestön moninaisuus ja kaupungin kansainvälistyminen koskettavat kaikkia toimialoja. Alueellisen eriytymiskehityksen estäminen ja kaikkien helsinkiläisten osallisuuden takaaminen ovat avainasemassa kaupungin kotoutumisen onnistumisessa. Vuoteen 2030 mennessä jo joka neljäs lapsi tai nuori on vieraskielinen. Samalla eräs suurimmista muutoksista on toisen sukupolven lasten ja nuorten määrän kasvu sekä kasvaminen työikään. Tällä strategiakaudella tuleekin panostaa erityisesti siihen, että lapset ja nuoret menestyvät koulupoluillaan ja onnistuvat jatkokoulutukseen ja työelämään siirtymisessä.

Viereiseen kuvioon on tiivistetty toimintaympäristön keskeisimmät neljä kehityssuuntaa ja niihin liittyvät tarkennukset.

Lisää tilastotietoa löytyy Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä -verkkosivulta: www.ulkomaalaistaustaiset helsingissa.fi

Kotouttamis- ohjelman teemat

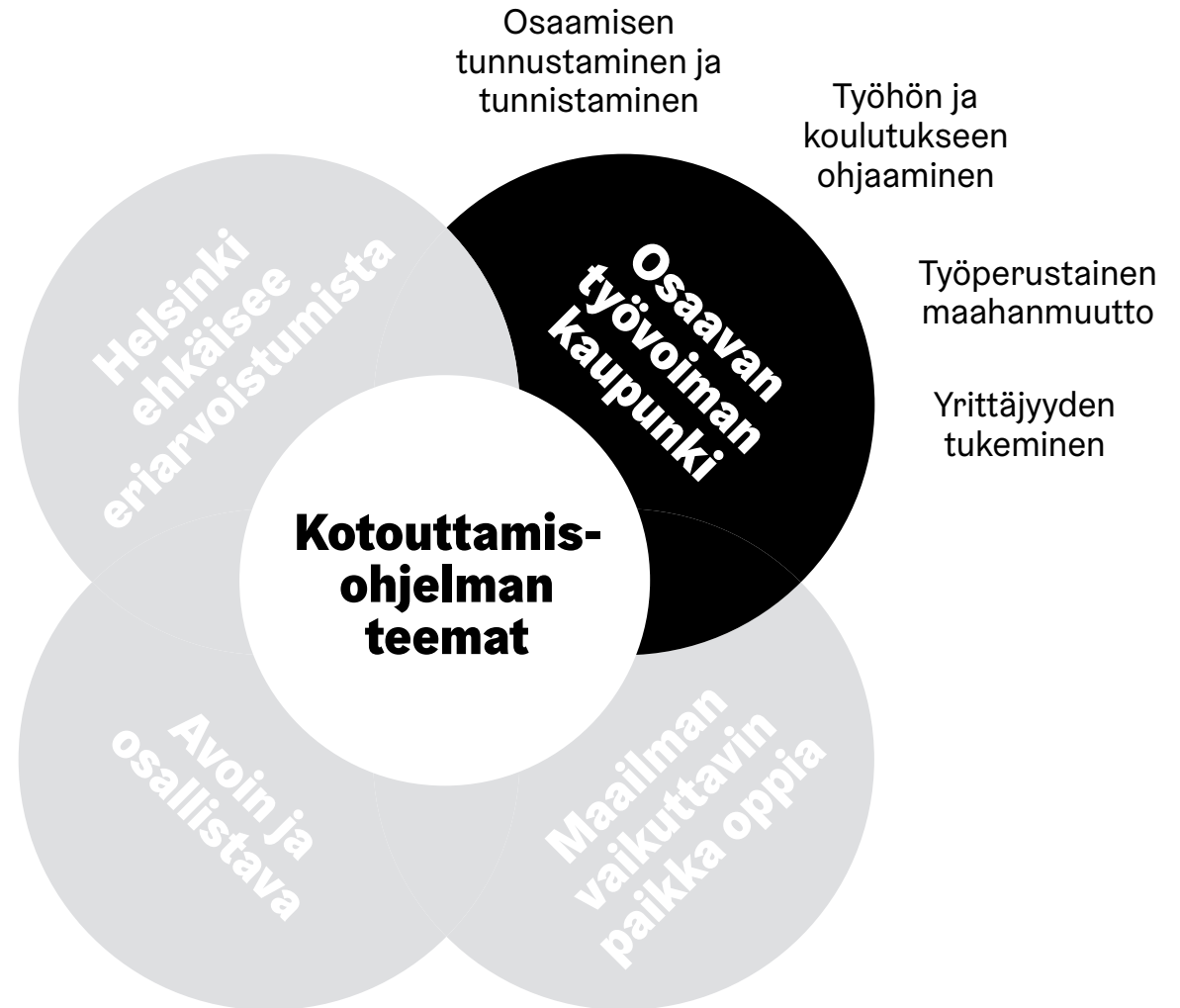

Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki

Helsinki tarvitsee osaavaa työvoimaa kilpailukyvyn ylläpitämiseksi sekä pärjätäkseen kansainvälisessä kilpailussa osaajien houkuttelemiseksi. Kaupunki tarjoaa yhdessä kumppaneiden kanssa palveluja, joilla maahan saadaan houkuteltua kansainvälisiä osaajia sekä luo prosesseja, joilla varmistetaan osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Osaajien sujuva asettautuminen edellyttää uudenlaisia monialaisia palveluja, joista sekä henkilö- että yritysasiakkaat saavat tarvittavat palvelut yhdestä paikasta. International House Helsinki kokoaa viranomaispalvelut yhdelle luukulle ja Stadin osaamiskeskuksen avulla maahan muuttaneet ihmiset pääsevät mahdollisimman nopeasti ja eri reittejä hyödyntäen etenemään koulutukseen, työhön tai kohti yrittäjyyttä.

Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki -osiossa on kolme toimenpidekokonaisuutta. Toimenpiteitä on luotu erityisen heikossa työmarkkina-asemassa olevien helsinkiläisen työllistämiseksi sekä Stadin osaamiskeskuksen ja yrittäjyysperusteisen kotoutumisen kehittämiseksi. Samalla kiinnitetään huomiota Helsingin rooliin työnantajana. Osana toimenpidekokonaisuutta on myös kansainvälisten osaajien houkuttelu- ja asettautumispalveluiden kehittäminen. Lisäksi kaupunki pyrkii rakentamaan säännöllisen seurannan valtion kanssa, jotta ymmärretään kauanko siirtyminen maahantulosta työlliseksi kokonaisuudessaan kestää ja miten edellä mainittua aikaa voitaisiin lyhentää.

Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki

Strategian tavoitteet

Helsinkiläiset ovat osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaavissa töissä.

Kaupungin työllisyyttä edistäviä palveluita suunnataan niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä.

Maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on joustavaa ja osaaminen on mahdollisimman hyvin työmarkkinoiden käytössä.

Yrittäjyyttä tuetaan vaihtoehtona työllistymiseen.

Helsingin vetovoiman vahvistaminen edellyttää kaupungin ja sen henkilökunnan määrätietoista kansainvälistämistä.

Työperäistä maahanmuuttoa ja sen osuutta kokonaisuudessaan pyritään kasvattamaan.

Toimenpiteet

1. Ulkomaalaistaustaisille suunnattujen työllisyyspalveluiden toimenpidekokonaisuus

1.1 Stadin osaamiskeskuksen toimintaa kehitetään yhteistyössä TE-palveluiden sekä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa sujuvaksi kokonaisuudeksi, jotta kaikille asiakkaille voidaan tarjota joustavat ja oikea-aikaiset moniammatilliset palvelupolut kotoutumisen ja nopean työllistymisen edistämiseksi. Selvitetään ja laajennetaan mahdollisuutta hyödyntää hyviä käytäntöjä myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialan muissa palveluissa sekä kaupungin muilla toimialoilla.

1.2 Helsingissä pilotoidaan ja kehitetään heikossa työmarkkina-asemassa oleville suunnattua monikielistä ohjausta ja valmennusta niille asiakkaille, jotka eivät hyödy suomen- tai ruotsinkielisestä ohjauksesta.

1.3 Nuorten työllisyyspalveluiden Ohjaamo-palvelussa kehitetään monikielistä neuvonta- ja uraohjauspalveluita asiakkaille, jotka eivät pysty asioimaan suomeksi tai ruotsiksi.

1.4 Aikuisten työllisyyspalveluiden TYP-palvelussa tuodaan monikielistä uraohjausta osaksi palveluvalikkoa palkkaamalla henkilökuntaa ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden tueksi sekä vahvistamalla palveluohjausta TYP-palveluiden ja Stadin osaamiskeskuksen välillä.

1.5 Kartoitetaan ulkomaalaistaustaisille asiakkaille jo olemassa olevat yrittäjyyden ja työllisyyden palvelut ja kehitetään tarpeen mukaan uusia. Käynnistetään TalentNet-projekti, jossa järjestetään fasilitoituja verkostoitumistapahtumia eri kohderyhmille, pilotoidaan yrittäjien match-making-alustaa ja edistetään yrittäjien mentorointia. Kehitetään koulutusohjelmia muun muassa turvapaikanhakijoiden yrittäjyysperusteisen kotoutumisen edistämiseksi

2. Helsinki kehittyy monimuotoisena ja kansainvälisenä työnantajana

Henkilöstöosasto kehittää toimintaansa yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa tarjoamalla ulkomaalaistaustaisille työpaikkoja ja kehittämällä ulkomaalaistaustaisten urapolkuja osaamista vastaaviin tehtäviin mahdollistamalla S2-opiskelun kaupungin tuella osana työtehtäviä. Kaupunki tiivistää yhteistyötään korkeakoulujen kanssa tarjoamalla strategiakauden aikana kansainvälisille opiskelijoille harjoittelupaikkoja. Samalla kaupunki osallistuu työnantajana ulkopuolisiin työnantajaverkostoihin, jotka edistävät kansainvälistä rekrytointia.

3. Osaajien houkuttelun ja asettautumisen toimenpidekokonaisuus

3.1 Kaupunki valmistelee yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kasvusopimusta, jonka yhtenä osana on osaajien houkutteluun ja asettautumiseen keskittyvä Talent boost -ohjelma. Kokonaisuus sisältää muun muassa rakenteiden ja toimintamallien luomista kansainvälisten erityisosaajien, opiskelijoiden ja tutkijoiden hyödyntämiseen yritysten kasvussa, kansainvälistymisessä ja innovaatiotoiminnassa mallintamalla asiakaslähtöiset Talent Hub -palvelut. Lisäksi osana ohjelmaa rakennetaan puoliso-ohjelma asettautumisen tueksi.

3.2 Vakiinnutetaan pilottina aloitetun International House Helsingin (IHH) toiminta, jossa kootaan yhteen maahanmuuttajien tarvitsemat alkuvaiheen neuvonta- ja viranomaispalvelut. International House Helsinki palvelee lisäksi yrityksiä ja työnantajia kansainväliseen työvoimaan ja sen rekrytointiin liittyvissä kysymyksissä. IHH:n palveluntarjontaa laajennetaan ja kehitetään yhteistyötä erityisesti yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Lisäksi palvelussa seurataan asiakastytytyväisyyttä ja asiakkaiden palveluntarpeita osana kehittämisprosessia.

Esittelyssä: Työelämävalmennus ja yrityskoordinaattorit Osaamiskeskuksessa

Työelämävalmennus on Osaamiskeskuksessa pilotoitu palvelu, jonka tavoitteena on nopeuttaa asiakkaan työllistymistä henkilökohtaistetun tuen sekä yritysysteistyön avulla.

Työelämävalmennuksessa henkilöasiakkaalle tarjotaan valmennusta sisältäen asiakkaan tilanteen alkukartoituksen, tavoitteiden asettamisen sekä yksilöllisen tuen työnhaussa. Palvelua tarjotaan kahdeksalla eri kielellä (suomi, englanti, arabia, somali, dari, farsi, kurdi, serbokroatia) ja sitä toteutetaan sekä yksilö- että ryhmävalmennuksena. Työelämävalmennuksen käytössä ovat myös muut Osaamiskeskuksen palvelut.

Työelämävalmentajat työskentelevät kiinteässä yhteistyössä yrityskoordinaattorin kanssa. Yrityskoordinaattori puolestaan työskentelee yritysten kanssa uusien työmahdollisuuksien löytymiseksi ja syntymiseksi. Samalla yrityskoordinaattorin tehtävänä on selvittää millaista osaamista työmarkkinoilla kaivataan ja vaaditaan asiakkaiden työllistymisen takaamiseksi.

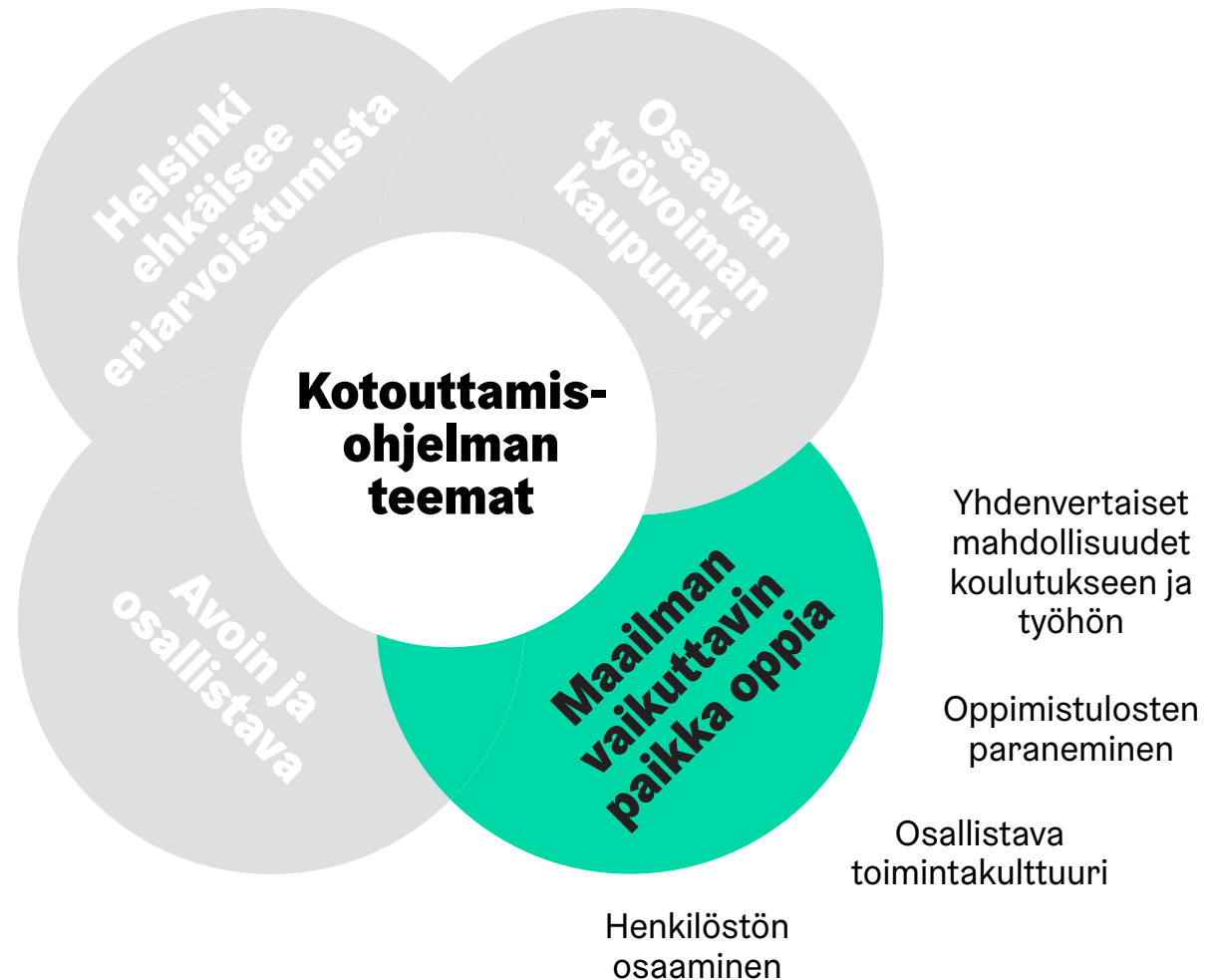
Erityinen painopiste kokonaisuudessa on sekä henkilö- että yritysasiakkaan näkökulmasta räätälöityjen, työllistymiseen johtavien valmennusten ja koulutusten kehittäminen. Valmennuksilla ja koulutuksilla pyritään vastaamaan erityisesti työvoimapula-alojen tarpeisiin ja niiden kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, joilla on vaikeuksia työllistyä haluamallaan alalla tavanomaisia kanavia pitkin, mutta jotka hyötyvät tässä 1–6 kuukauden mittaisesta räätälöidystä tuesta tai koulutuksesta.

[Osaamiskeskuksen verkkosivut.](#)

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia

Väestön moninaisuus näkyy Helsingin päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa, joissa identiteetit, kielet, uskonnot ja kulttuurit elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa edistetään kaikkien lasten, nuorten ja aikuisten potentiaalin toteutumista. Tutkimukset osoittavat, että ulkomaalaistaustaisten osuus koulutuksen ja työn ulkopuolisista on suuri, heidän oppimistuloksensa jäävät usein kantaväestöä heikommiksi ja suomalaistaustaisten ja ulkomaalaistaustaisten välillä on merkittäviä hyvinvointieroja. Ratkaisevaa on, miten toimialan palveluissa varmistetaan katkeamattomat opinpolut, kehitetään oppimisympäristöjä, toteutetaan kielitietoista opetusta sekä vahvistetaan henkilöstön osaamista. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan maahanmuuton kehittämissuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialalla työskenteleviä varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystyöhön sekä suomen- että ruotsinkielisissä palveluissa. Voit tutustua suunnitelmaan tästä.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia 1/5

Kehittämisohjelman tavoitteet

Kaupunkistrategian tavoite

Laaditaan maahanmuuttajien osaamistason kohottamiseksi maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma, joka ulottuu varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen.

Suunnitelman päätavoitteet

Kaikilla helsinkiläisillä on yhdenvertaiset ja saavutettavat mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään.

Oppimisympäristöt, pedagogiset ratkaisut ja ohjaus edistävät sitä, että ulkomaalaistaustaisten oppimistulokset paranevat vastaamaan kantaväestön oppimistuloksia.

Toimintakulttuuri on osallistavaa, ja se perustuu jokaisen arvostukseen, tasavertaisuuteen, luottamukseen sekä oppijan omiin vaikutusmahdollisuuksiin.

Henkilöstön osaaminen on kielitietoista ja ottaa huomioon asiakkaan monimuotoiset tarpeet.

Toimenpiteet

4. Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma

Suunnitelma koostuu neljästä päätavoitteesta, kolmesta teemasta ja 13 teemallisesta tavoitteesta, 28 toimenpidekokonaisuudesta ja 10 mittarista.

Kehittämissuunnitelman teemat

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia 2/5

Kehittämisohjelman tavoitteet

Oppimisen edellytykset ja tuki - tavoitteet

Ulkomaalaistaustaisten oppilaiden oppimistuloksia seurataan systemaattisesti ja ne paranevat.

Suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2) ja valmistava opetus on laadukasta ja edistää oppimista.

Oppimisympäristöt ja oppimateriaalit ovat kielitietoisia, teknologisesti ajanmukaisia ja edistävät ulkomaalaistaustaisten oppimista.

Syrjintään ja rasismiin puututaan ja oppijoiden kokemukset vähentyvät näistä.

Huoltajien kanssa sekä moniammatillisesti tehtävä yhteistyö on oppimista ja kotoutumista tukevaa.

Toimenpiteet

- 4.1 Kartoitetaan ja kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käytössä olevaa tietovarantoa ulkomaalaistaustaisista oppijoista.
- 4.2 Osallistutaan kansallisiin ja/tai kansainvälisiin seurantatutkimuksiin, joista saadaan systemaattisesti tietoa ulkomaalaistaustaisten oppijoiden oppimistuloksista. Oppimistulosten perusteella kohdennetaan tarvittavia toimenpiteitä.
- 4.3 Kootaan myönteisen erityiskohtelun rahoituksen kohdentamisen hyviä käytänteitä ja vaikuttavia toimenpiteitä.
- 4.4 Luodaan keskitetty arviointimalli S2-opetuksen kohdentamiseksi. Kehitetään S2-, valmistavan- ja oman äidinkielen opetuksen pedagogiikkaa ja työkaluja toiminnallisen kielenopetuksen tukemiseksi. Kaikkien palvelukokonaisuuksien S2-opettajat kokoontuvat säännöllisesti yhteiskehittämisen äärelle, joka mahdollistaa hyvien käytäntöjen jakamisen ja vertaisoppimisen. Pedagogista ja kielitietoista osaamista jaetaan digitaalisesti materiaalipankissa. Järjestetään S2-opetuksen kehittämispäivät vuosittain.
- 4.5 Tuotetaan opetusvideoita omalla kielellä ja selkokielellä eri oppiaineisiin. Tarvekartoitus tehdään yhteistyössä oppijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.
- 4.6 Kehitetään menetelmiä suomen/ruotsin kielen varhaiseen oppimiseen ja oman äidinkielen käyttöön erilaisissa oppimisympäristöissä ja yhteistyössä muiden toimialojen (Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Sosiaali- ja terveystoimiala) kanssa
- 4.7 Erilaisia läksyhelppien muotoja ja muuta oppimista edistävää vapaamuotoista toimintaa lisätään eri asteilla ja menetelmiä kehitetään yhdessä oppijoiden kanssa. Pilotoidaan huoltaja-lapsi- läksykerhomallia, jossa vahvistetaan maahanmuuttajahuoltajien mahdollisuuksia tukea oppilasta koulutyössä omalla äidinkielellä kotona.
- 4.8 Opiskeluhoolto kutsuu koolle monihallintokuntaisen kehittäjäryhmän, joka kartoittaa ajankohtaista tietoa kotoutujien oppimista haittaavista erityiskysymyksistä, kuten kunniaväkivallasta ja traumakokemuksista. Kehittäjäryhmä jakaa toimipisteiden käyttöön tietoa ja sovittaa yhteen eri tahojen prosesseja.
- 4.9 Kehitetään työkaluja syrjinnän ja rasismien tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn, hyödyntämällä Minun silmin Sinun silmin -ohjelman toiminnan välineitä. Suunnitellaan ja toteutetaan toimenpiteitä syrjinnän vähentämiseksi ja rasismien poistamiseksi yhdessä oppilaiden kanssa.
- 4.10 Vakiinnutetaan kotivanhempien suomen ja ruotsin kielen kurssit, ohjaus ja vertaisryhmät osaksi perustoimintaa.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia 3/5

Kehittämishojelman tavoitteet

Ohjauksen, neuvonnan ja siirtymien tavoitteet

Viestintä on selkeää ja tarvittaessa selkokielistä ja monikielistä.

Opintojen aikainen ohjaus ja neuvonta on laadukasta.

Ulkomaalaistaustaisten ohjaus ja neuvonta oppimispolkujen mahdollisuuksista on yhdenmukaista ja ajankoh- taista.

Oppimispolut ovat kat- keamattomia, ne johtavat tutkintoihin, työelämään ja aktiiviseen yhteiskuntaelä- mään.

Toimenpiteet

- 4.11 Viestinnän selkeyttä testataan asiakkailla. Palveluita tehdään näkyväksi monikielisesti ja eri viestintäkanavia käyttäen. Tuotetaan videoita eri palveluista, kuten oman äidinkielen opetus, lukioon valmistava opetus, sekä suomen ja ruotsin kielen kurssit. Toimenpiteet täsmennetään viestintäsuunnitelmassa.
- 4.12 Palveluita suunnitellaan ja kehitetään yhdessä ulkomaalaistaustaisten oppijoiden ja huoltajien kanssa. Toimipisteet huolehtivat monipuoli- sesta ja kielitietoisesta perehdytyksestä, jotta ulkomaalaistaustaiset huoltajat osaavat käyttää digitaalisia yhteydenpidon välineitä (esimerkiksi Wilma).
- 4.13 Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluita esitellään vuosittain *Oppimispolut Helsingissä* -tapahtumassa, joka on suunnattu ohjaaville tahoille, asiakkaille ja huoltajille. Tapahtumassa tarjotaan myös monikielistä neuvontaa ja ohjausta.
- 4.14 Toimipisteille laaditaan lapsena tai nuorena Suomeen muuttaneiden kotoutumisen tukimalli ja sitä koskeva ohjeistus oppimispolun alkuvai- heeseen. Tukimalli tuotetaan yhteistyössä oppijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.
- 4.15 Toimipisteille laaditaan malli ja ohjeistus ruotsinkielisistä kasvatus- ja koulutusmahdollisuuksista ja kotoutumisesta.
- 4.16 Monikielisen ohjauksen mallia kehitetään ulkomaalaistaustaisten oppilaiden tueksi perusopetuksessa, sekä pilotoidaan toisella asteella ja varhaiskasvatuksessa.
- 4.17 Perusopetuksen ja toisen asteen alueellisen opintojen ohjauksen verkostossa jaetaan ajankohtaista tietoa opintojen aikaisesta ohjaukses- ta, koulutuspolkumahdollisuuksista ja hyviä ohjauskäytänteitä hiljattain maahan muuttaneiden sujuvien koulutussiirtymien varmistamiseksi.
- 4.18 Perustetaan keskitetty neuvonta- ja palveluohjaus sujuvoittamaan aikuisten maahan muuttaneiden ohjautumista eri koulutuksiin ja sitä kautta työelämään.
- 4.19 Toimialan palveluihin ja palveluissa ohjautumisen laadun varmistamiseksi kehitetään ja toteutetaan ohjausprosessien arviointia.
- 4.20 Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessia yhtenäistetään ja selkeytetään sekä luodaan niitä tukevia työkaluja ja menetelmiä.
- 4.21 Stadin osaamiskeskuksen toiminta tarjoaa työvoiman tarpeen mukaisia täyden palvelun polkuja sisältäen osaamisen kartoittamista, tun- nistamista ja täydentämistä, monikielistä uraohjausta, nopean työllistymisen väyliä sekä tukea työpaikalla. Osaamiskeskuksen hyvien käytänteit- den hyödyntämistä kasvatukseen ja koulutuksen toimialan muissa palveluissa selvitetään ja laajennetaan.
- 4.22 Sovitetaan koulutuspalveluja yhteen kaupungin työllistymistä ja toimintakykyä tukevien palvelujen, aikuisten ja nuorten työllisyyspalvelujen, TE-hallinnon sekä muiden kotoutumista tukevien palvelujen kesken. Toteutetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kaupunginkanslian yhteistyösopimuksen tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä.
- 4.23 Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tueksi kehitetään uusia suomen/ruotsin kielen oppimistapoja yhdessä asiakkaiden kanssa. Kehitetään oppisopimusta mahdollisuutena työkokemuksen kartuttamiseen, tutkintojen ja osatutkintojen suorittamiseen sekä väylänä avoimille työmarkki- noille.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia 4/5

Kehittämishojelman tavoitteet

Osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin tavoitteet

Lisätään henkilöstön osaamista seuraavilla koulutuskokonaisuuksilla: pedagoginen kielitietoisuus ja taito soveltaa sitä työssään; valmius tunnistaa ja tunnustaa oppijoiden muualla hankittua osaamista; taito tunnistaa ja puuttua syrjintään ja rasismiin

50 % toimipisteiden henkilöstöstä on osallistunut osaamisen vahvistamisen toimenpiteisiin ja toimintakulttuuri muuttuu oppimisen seurauksena

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla työskentelevien ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten osaamisen täydentämistä tuetaan ja uralla eteneminen toteutuu

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla työskentelevien ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten osuus lähenee vastaamaan työikäisen väestön osuutta päiväkodeissa, leikkipuistoissa, kouluissa, oppilaitoksissa, opistoissa ja hallinnossa.

Toimenpiteet

4.24 Henkilöstöä koskevat osaamisen kehittämisen toimenpiteet viedään osaksi toimialan osaamisen kehittämissuunnitelmaa vuosille 2018–21. Vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa tarkennetaan toimipistekohtaiset tavoitteet eri henkilöstöryhmille ja toimintakulttuurin muutokselle.

4.25 Mahdollistetaan osaamisen jakamista vertaismentoroinnilla sekä työnkierrolla. Lisäksi osaamisen kehittämisen toimenpiteitä hyödynnetään osana perehdytystä ja muita täydennyskoulutuksia.

4.26 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala etsii aktiivisesti yhteistyökumppaneita, jotta työkokeilu-, palkkatukityö-, harjoittelu-, rekrytointi- koulutus- ja oppisopimuspaikkoja saadaan lisättyä ulkomaalaistaustaisille. Parannetaan edellytyksiä, että mahdollisimman monella työkokeiluun tai rekrytointikoulutukseen valituista on mahdollisuus jatkaa oppisopimuskoulutukseen kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Ulkomaalaistaustaisten uralla etenemistä tuetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluksessa muuntokoulutuksella ja muodollisen pätevyys täydentämisellä.

4.27 Rekrytointiprosessissa kiinnitetään huomiota tehtäväkuvien ja perehdytyksen selkeään kieleen ja rekrytointikanavien monipuolisuuteen. Rekrytoinnissa toteutetaan positiivista erityiskohtelua, jossa kahdesta ansiokkuudeltaan tasaveroisesta hakijasta tehtävään valitaan aliedustettuun ryhmään kuuluva ja edistetään näin yhdenvertaisuutta.

4.28 Ammatissa tarvittavaa työkielen koulutusta tarjotaan monipuolisesti lähiopetuksena sekä toiminnallisesti työn lomassa.

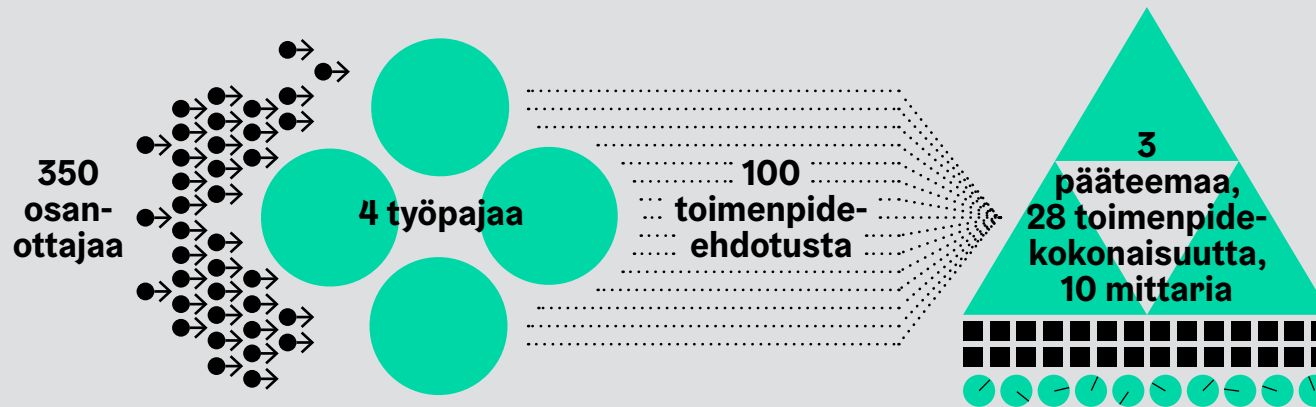
Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia 5/5

Kehittämissuunnitelman valmistelu

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan maahanmuuton kehittämissuunnitelma laadittiin yhteiskehittämisen menetelmällä.

Yhteensä noin 350 kasvatuksen ja koulutuksen työntekijää ja opiskelijaa kaikilta palvelukokonaisuuksilta osallistui vuonna 2017 neljään työpajaan.

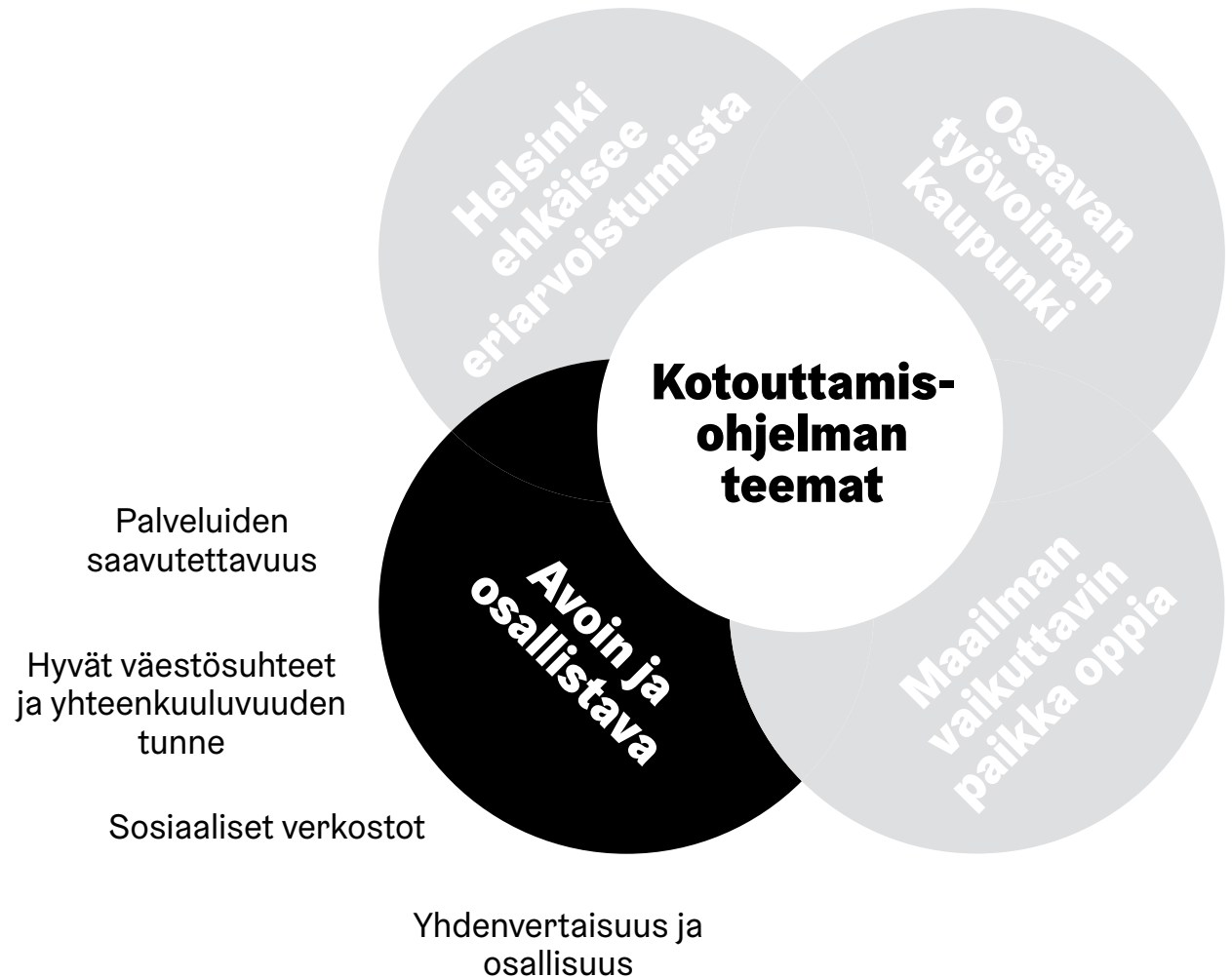
Prosessin tuloksena toimiala sai lähes sata toimenpide-ehdotusta, joista kiteytyi 3 pääteemaa, 28 toimenpidekokonaisuutta ja 10 mittaria.

Helsinki on avoin ja osallistava

Kotoutuminen on myös osallisuutta ja tunnetta siitä, että on löytänyt paikkansa osana yhteistä kaupunkiamme. Työn ja koulutuksen lisäksi kotoutumisen onnistuminen edellyttää yhdenvertaisia mahdollisuuksia elää elämää, jota itsellä on syytä arvostaa. Osallisuus on mahdollisuutta käyttää taitojaan oman yhteisönsä hyväksi. Helsinki luo tiloja kohtaamiseen sekä tarjoaa tukea aktiiviseen osallistumiseen esimerkiksi oman asuinalueen kehittämisessä. Kaupungin palveluiden tulee olla saavutettavia, avoimia sekä osallistumista tukevia. Henkilöstön osaamisen ja palveluiden tulee rakentua siten, että ne palvelevat eri väestöryhmiä.

Avoimen ja osallistavan Helsingin osassa luodaan toimenpiteitä neljällä toimenpidetekonaisuudella helsinkiläisten osallisuuden lisäämiseksi muun muassa alueilla tehtävällä osallisuusmallityöllä. Samalla osassa kuvataan erityisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimia ulkomaalaistaustaisen väestön osan saattamiseksi kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden piiriin. Helsinki tunnistaa erityistä tukea tarvitsevien, kuten yksin maahan ja oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa maahan tulleiden kotoutumisen haasteita ja tukee osana kotouttamisohjelmaansa myös hyviksi havaittuja kansalaistoiminnan malleja, kuten nuorten kummiperhetoimintaa, ja tunnistaa kansalaistoiminnan merkityksen kotoutumisessa.

Helsinki on avoin ja osallistava 1/2

Strategian tavoitteet

Helsinki luo aktiivisesti kumppanuuksia kansalaisjärjestöjen ja kaikkien kaupungin kehittämisestä ja elävöittämisestä kiinnostuneiden kanssa.

Helsingissä rakennetaan monipuolisia ja elinvoimaisia kaupunginosia kasvattamalla asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin.

Huippulaatuinen ja helposti saavutettava toiminta tuo ihmisiä yhteen ja lisää keskinäistä ymmärrystä.

Helsinki on elävä ja monikulttuurinen.

Kasvavassa Helsingissä on moniarvoisuutta arvostava kulttuuri, joka mahdollistaa eri väestöryhmien kohtaamiset.

Toimenpiteet

5. Osallisuuden kehittämisen toimenpidekokonaisuus

5.1 Luodaan toimialojen yhteistyönä yhteiset linjaukset ja tavoitteet kaupungin yhteistyölle ja avustuskäyttäjille kolmannen sektorin kanssa. Osana työtä suunnitellaan toimenpiteet linjausten jalkauttamiseksi.

5.2 Edistetään osallistumisen, vaikuttamisen ja tiedonsaannin mahdollisuuksia alueellisessa osallistumisessa ja osallistuvassa budjetoinnissa järjestämällä tilaisuuksia ja tapahtumia yhteistyössä toimialojen ja monikulttuuristen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

5.3 Cambridgen yliopiston kanssa räätälöidyn Minun Silmin Sinun Silmin -ohjelman avulla vähennetään nuorten ryhmäperustaista vastakkainasettelua ja edistetään nuorten konfliktinratkaisu- ja vuorovaikutustaitoja. Ohjelma jalkautetaan Helsingin peruskouluihin yhdeksäsluokkalaisille, toisen asteen oppilaitoksiin, sopivin osin eri toimialoille ja osallisuutta tukeviin järjestöihin.

6. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden saavutettavuuden kehittämiskokonaisuus

6.1 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla selvennetään, miten monimuotoisuuden edistäminen otetaan nyt ja jatkossa huomioon palvelujen järjestämisessä.

6.2 Tiivistetään yhteistyötä toimialan sisällä maahanmuuton kysymyksissä muun muassa luomalla yhdenvertaisuussuunnitelma toimialalle sekä keskittämällä vapaaehtoistoiminnan koordinointi toimialalle.

6.3 Luodaan viestinnän ja markkinoinnin toimintamalli, joka edistää palveluiden saavutettavuutta monikielisten asukkaiden keskuudessa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla.

7. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden toimenpidekokonaisuus

7.1 Eritustaisten helsinkiläisten kohtaamisia edistetään järjestämällä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla toimintaa ja tapahtumia niin, että ne edistävät kotoutumista sekä eritustaisten helsinkiläisten kohtaamisia ja osallisuutta.

7.2 Kulttuuritalot kehittävät työtään viemällä eteenpäin Caisa 2.0 -projektia, jonka tarkoituksena on luoda kaikista Helsingin kaupungin kulttuuritaloista monikulttuurisia matalan kynnyksen tiloja kaikille helsinkiläisille.

7.3 HAM järjestää turvapaikanhakijoille suunnattuja pajoja ja veistoskierroksia, mikäli toimintaan saadaan erillisrahoitus. Toiminta toteutetaan yhteistyössä Annantalon kanssa, osana Annantalon kulttuurikurssitoimintaa.

7.4 Kaupunginmuseo kehittää ulkomaalaistaustaisille helsinkiläisille tarkoitettua kielenopetusta tukevaa työpajatyötä yhdessä Stadin osaamiskeskuksen sekä laajemmin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

7.5 Kaupunginkirjasto luo kumppanuuksiin ja yhteistoimintaan perustuvan mallin monikielisten lasten ja nuorten omakielisen lukemisen ja lukutaidon edistämiseksi.

Helsinki on avoin ja osallistava 2/2

Strategian tavoitteet

Kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa.

Väestöryhmien erot tunnistetaan ja palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.

Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Helsinki houkuttelee aktiivisesti ikäihmisiä liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurin pariin.

Toimenpiteet

8. Liikunnan ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet

8.1 Helsinkiin luodaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteet ja osana tätä luodaan erillinen liikkumisohjelma. Ohjelman tavoitteena on edistää kaupunkilaisten liikkumista kaupungin tuottamilla palveluilla yhteistyössä kolmannen sektorin, yritysten ja asukkaiden kanssa. Tarkoituksena on tuottaa toimintamalleja, jotka lisäävät helsinkiläisten liikkumista arjessa. Osana ohjelmaa kiinnitetään erityistä huomiota ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten liikkumisen edistämiseen.

8.2 Liikuntapalveluiden asiakasohjauksen tueksi kehitetään palvelupolku, jota edistetään muun muassa asiakaspalvelutyön tueksi kehitetyillä työkaluilla. Tavoitteena on luoda liikunnan palvelukokonaisuus, joka tukee entistä paremmin ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten mahdollisuuksia liikkumiseen ja muiden helsinkiläisten kohtaamiseen.

8.3 Liikuntapalveluita ja sen toimipisteitä kehitetään helpommin saavutettaviksi asiakkaan kieli- ja kulttuuritaustasta riippumatta lisäämällä selkokielisiä opasteita liikuntapaikoille ja järjestämällä henkilöstölle asiakaspalvelukoulutusta.

Esittelyssä: Kaupunginorkesterin Opi suomea laulaen -työpajat

Opi suomea laulaen on uudenlainen toimintatapa, joka huomioi musiikin monet mahdollisuudet vahvistaa suomen kielen oppimista. Toiminta huomioi vahvasti taiteen ja musiikin voimauttavan vaikutuksen tukien oppijan kokonaisvaltaista ilmaisua. Opi suomea laulaen -toiminnalla on mahdollisuus vahvistaa maahanmuuttajien sosiaalista ja kulttuurista integraatiota, sillä se huomioi sekä suomalaisen kulttuurin että vuoropuhelun eri kulttuurien välillä.

Helsingin kaupunginorkesterin yleisötyön Opi suomea laulaen -työpajoihin osallistui 650 maahanmuuttajaopiskelijaa keväällä 2017. Strategiakaudella toimintaa konseptoidaan, ja ohjaajia sekä S2-opettajia koulutetaan yhteistyössä Helsingin kaupunginorkesterin, Stoan, kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja suomen kielen opetusta edistävien ja kehittävien tahojen kanssa.

Esittelyssä: Kotivanhempien kieli- ja yhteiskuntatietous

Stadin aikuisopiston *KYKY II* -hanke (2017–2019) edistää maahan muuttaneiden kotivanhempien osallisuutta Helsingissä. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Projekti järjestää vertaisryhmiä somalin- ja arabiankielisille kotivanhemmille eri puolilla Helsingiä. Ryhmät kokoontuvat viikoittain ja käsittelevät ohjaajan ja vierailevien asiantuntijoiden opastuksella kaupungin palveluja ja koulutustarjontaa osallistujien äidinkielellä. Perheen alle kolmevuotiaat lapset ovat maksutta hoidossa tapaamispaikan lähellä. Osallistujat saavat ryhmässä myös henkilökohtaista opinto- ja uraohjausta, ja voivat kurssikauden päätteeksi hakea ohjaajan tuella haluamiinsa koulutuksiin.

KYKY II -hanke kehittää myös Helsingin palveluja ja koulutusmahdollisuuksia esittelevää mobiilipalvelua aikuisille lukutaidottomille. Kännäkällä käytettävä verkkopalvelu kertoo Infopankin ja kaupungin nettisivujen sisältöjä äänin ja kuvin somaliksi, arabiaksi ja selkosuomeksi. Parhailaan tuotantovaiheessa olevan palvelun on määrä valmistua syksyllä 2018.

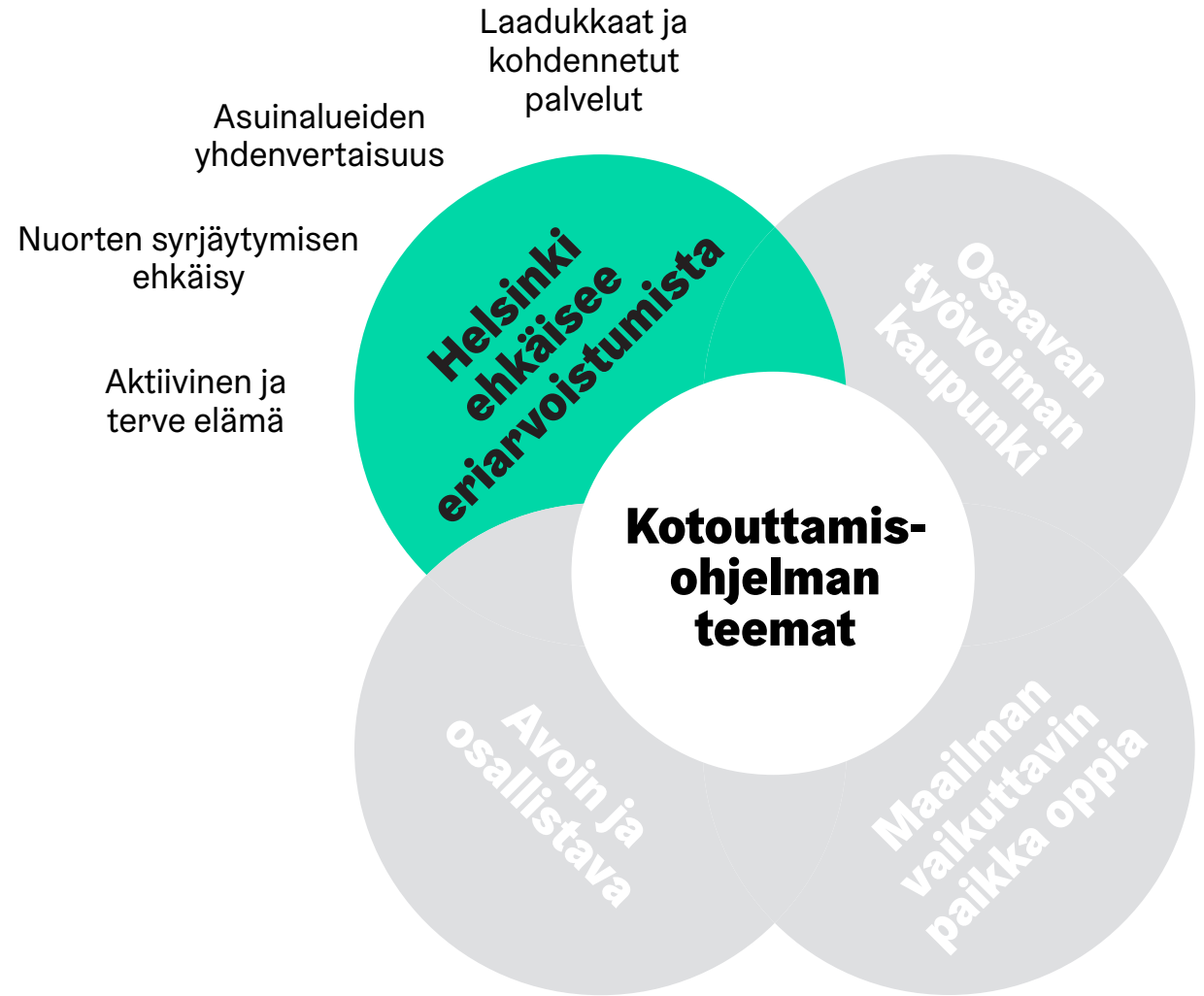
[Kyky-hankkeen verkkosivu.](#)

Helsinki ehkäisee eriarvoistumista

Laadukkaat peruspalvelut ovat avain eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn Helsingissä. On tärkeää huolehtia siitä, että ulkomaalaistaustaisille nuorille tarjotaan samat edellytykset hyvään elämään kuin muillekin helsinkiläisnuorille, sillä tutkimusten mukaan erityisesti ulkomaalaistaustaisilla nuorilla on suurempi riski jäädä työn ja koulutuksen ulkopuolelle, heidän kokemuksensa omasta hyvinvoinnista on muita heikompi ja toimeentulo on epävakaampaa. Sosiaali- ja terveystoimialalla kehitetään palveluita, jotka ottavat huomioon ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten erityistarpeet. Alueellista segregaatiota ehkäistään sekoittavalla asumispolitiikalla sekä tasapainoisen asukasrakenteen mahdollistavalla kaavoituksella.

Helsinki ehkäisee eriarvoistumista -osassa luodaan kolmella toimenpidekokonaisuutta segregaation ehkäisemiseksi. Osassa on toimenpiteitä sosiaali- ja terveystoimialan prosessien kehittämiseksi ja henkilöstön kouluttamiseksi maahanmuuttokysymyksissä. Nuorten syrjäytymishaasteen ratkaisuksi kaupungissa tehdään työtä alueellisesti muun muassa nuorten työllistymisen edistämiseksi. Kaupunki jatkaa asuntopolitiikkaa, jolla turvataan monipuolinen asuntotuotanto hallinta- ja rahoitusmuotoja sekoittamalla.

Helsinki ehkäisee eriarvoistumista 1/2

Kokonaisuuden tavoitteet

Palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.

Tiedetään nykyistä paremmin ulkomaalaistaustaisten palvelujen käytöstä sekä palveluja koskevista käsityksistä, odotuksista ja toiveista (käyttäjät ja ei-käyttäjät). Tietoa käytetään palvelujen kehittämiseen ja palvelujärjestelmän parempaan toimintaan.

Varmistetaan henkilöstön osaamisen erityiskysymyksissä esim. kidutettujen ja sota-alueilta tulevien palvelutarpeet, tyttöjen ja naisten silpominen, pakkoavioliitot, monikulttuurinen vanhustyö, ihmiskaupan uhrit.

Kehitetään systemaattisesti tarpeisiin vastaavia palveluja ulkomaalaistaustaisten erityistarpeet huomioiden

Toimitaan yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa toisen sukupolven nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toimenpiteet

9. Sosiaali- ja terveystoimialan toimenpidekokonaisuus

9.1 Selvitetään palvelujen käyttöä käytössä olevalla tietopohjalla. Toteutamme selvityksen, jossa kysytään ulkomaalaisilta heidän näkemyksiään ja toiveitaan sosiaali- ja terveyspalveluista.

9.2 Luomme pitkäkestoiset yhteistyörakenteet tutkimusta tekevien tahojen, kuten oppilaitosten ja THL:n, kanssa ulkomaalaistaustaisten terveys- ja hyvinvointi-indikaattorien kehittämiseksi ja kehityksen seuraamiseksi.

9.3 Henkilöstölle järjestetään koulutusta tunnistamisesta ja puheeksi ottamisesta erityiskysymyksissä ja menetelmällistä osaamista lisätään kouluttamalla henkilökuntaa kulttuurisena haastattelun menetelmän käyttöön

9.4 Toimiala on mukana sote-maakuntarakenteeseen valmisteltavan erityistason palveluihin keskittyvän Osaamisen tukikeskuksen rakentamisessa erityisesti maahanmuuttoon liittyvien erityiskysymysten osalta.

9.5 Otetaan käyttöön paljon palvelua tarvitsevien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden tuen yhteisen työn malli. Vahvistamme integratiivisiä toimintamalleja sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimijoiden kesken sekä vahvistetaan yhteisen monitoimijaisen palvelutarpeen tekemistä.

9.6 Tehdään selvitys vastaanottoaikojen pidentämisen tarpeesta terveydenhuollossa Kalasatamalla asioivien ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden kohdalla toteuttamalla pilotti Kalasataman hyvinvointikeskuksessa

9.7 Suomea tai ruotsia osaamattomat huomioidaan erityisesti digitaalisten helppi-seniorin, perhe-helppin ja aikuis-helppi-palveluiden kehittämisessä.

9.8 Luodaan nuorten sosiaalityöhön rakenteet, joissa huomioidaan toisen sukupolven nuorten erityiskysymykset.

9.9 Kaupunginhallituksen erillismäärärahan avulla mallinnetaan yksilöllisesti voimavaraistavia työmuotoja toisen sukupolven nuorten osallisuuden edistämiseksi.

Helsinki ehkäisee eriarvoistumista 2/2

Strategian tavoitteet

Helsinki pitää jokaisen nuoren mukana ja ehkäisee nuorten syrjäytymistä.

Helsinki käynnistää laajan ja kokonaisvaltaisen hankkeen systeemisten ratkaisujen löytämiseksi nuorten syrjäytymishaasteeseen.

Erityistä huomiota kiinnitetään vieraskielisten nuorten selkeästi muita suurempaan suhteelliseen osuuteen koulutuksen ja työn ulkopuolella olevista nuorista.

Helsinki ehkäisee alueellista segregatiokehitystä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin.

Asuntotarjonta on monipuolista. Sekä uusille että täydennysrakennettaville asuinalueille rakennetaan kaikkia hallintamuotoja Helsingin kaupungin vuokra-asunnoista vapaarahoitteisiin omistusasuntoihin.

Toimenpiteet

10. Nuorten syrjäytymishaasteen systeemisten ratkaisujen kokonaisuus

10.1 Käynnistetään toimialarajat ylittävä toimintatapoja kehittävä hanke, jonka avulla havaitaan, ehkäistään ja puututaan ylisukupolviseen syrjäytymiseen. Osana kokonaisuutta kehitetään ratkaisuja myös ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn.

10.2 Viedään jalkautuvaa Ohjaamon neuvontapalvelua Helsingin eri alueille huomioiden erityisesti nuorten alueelliset hyvinvointierot ja palvelukatveet. Kehitetään monialaisia liikkuvan työn toimintamalleja nuorten tavoittamiseksi, osallistamiseksi ja työllistymisen edistämiseksi.

10.3 Vakiinutetaan jalkautuva monikulttuurinen nuorisotyön malli osaksi nuorten hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta kiinteässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Jalkautuvan työn työtapoja ja palveluohjausta selkiytetään edelleen mahdollisimman hyvin maahanmuuttajataustaisten nuorten tarpeisiin vastaaviksi. Jalkautuvan monikulttuurisen nuorisotyön vaikuttavuutta selvitetään kokoamalla työntekijöiden, yhteistyötahojen ja kohderyhmän kokemukset raportiksi.

10.4 Maahanmuuttajanuorten Helsinki -hankkeen mikrotyömallin menetelmien avulla työllistetään maahanmuuttajataustaisia nuoria ensimmäisiin työpaikkoihinsa. Työ on uutta työtä, jota malli luo ja työ myös tuottaa alueellista hyvinvointia. Hankkeen Buddyschool.fi-toimintamalli tukee maahanmuuttajataustaisten nuorten parempia oppimistuloksia perusopetuksessa vertaisopettamisen ja opettamalla oppimisen menetelmin. Mallin tavoitteena on vahvistaa oppimismotivaatiota ja parantaa kouluvihtyvyyttä.

11. Asuntopoliittiset toimenpiteet

Kaupunki jatkaa asuntopoliittikkaa, jolla turvataan monipuolinen asuntotuotanto hallinta- ja rahoitusmuotoja sekoittamalla Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman tavoitteiden mukaisesti sekä uusilla alueilla että täydennysrakennettaessa. Hallintamuotojen sekoittaminen perustuu tarkkaan harkintaan, jossa huomioidaan esimerkiksi ympäröivän alueen hallinta- ja rahoitusmuotojakauman tarkastelu sekä koulupiirit. Olemassa olevia alueita kehitetään täydentävän lisärakentamisen keinoin. Omassa asuntokannassaan kaupunki huolehtii asukasrakenteen monipuolisuudesta.

Esittelyssä: Jalkautuva neuvonta

Jalkautuvan neuvonnan (Jane) hankkeessa kuntatoimijat ja järjestöt tuottavat yhdessä monikielistä palveluohjausta ja neuvontaa sekä edistävät kolmansista maista muuttaneiden helsinkiläisten aktiivista osallisuutta ja demokratietoisuutta kohderyhmälle helposti saavutettavissa paikoissa. Hankkeessa tarjotaan muun muassa tietoa vaikuttamisen mahdollisuuksista, asumisesta, oman asuinalueen vapaa-ajantoiminnasta sekä palveluohjausta. Nuorille hanke tarjoaa ryhmätoiminnan ja palveluohjauksen lisäksi konfliktinratkaisukykyä edistävää kurssitoimintaa. Lisäksi hanke tuottaa kaupungin palveluista kertovaa videomateriaalia eri kielillä. Hankkeen kausi on 2018–2020 ja sen rahoitus tulee Euroopan unionin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (Amif). [Jalkautuvan neuvonnan verkkosivut.](#)

Tiivistelmä toimenpiteistä, mittareista ja vastuutahoista

Seuraaviin taulukoihin on tiivistetty ja lyhennetty kotouttamisohjelmassa esitetyt toimenpiteet sekä esitelty kokonaisuuksien mittarit ja vastuutahot.

Helsinki on osaavan työvoiman kaupunki

1. Ulkomaalaistaustaisille suunnattujen työllisyyspalveluiden toimenpidekokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Helsinkiläiset ovat osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaavissa töissä.</p> <p>Kaupungin työllisyyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä.</p> <p>Maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on joustavaa ja osaaminen on mahdollisimman hyvin työmarkkinoiden käytössä.</p> <p>Yrittäjyyttä tuetaan yhtenä vaihtoehtona työllistymiseen.</p>	<p>1.1 Stadin osaamiskeskuksen toimintaa kehitetään yhteistyössä sujuvaksi kokonaisuudeksi. Selvitetään ja laajennetaan mahdollisuutta hyödyntää hyviä käytäntöjä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan muissa palveluissa sekä kaupungin muilla toimialoilla.</p> <p>1.2. Helsingissä pilotoidaan ja kehitetään kaupungin lisäpalveluna heikossa työmarkkina-asemassa oleville suunnattua monikielistä ohjausta ja valmennusta</p> <p>1.3. Nuorten työllisyyspalveluiden Ohjaamo-palvelussa kehitetään neuvonta ja uraohjauspalveluita huomioimaan erityisesti asiakkaita, jotka eivät pysty asioimaan suomeksi tai ruotsiksi.</p> <p>1.4 Aikuisten työllisyyspalveluiden TYP-palveluun palkataan omakielinen uraohjaaja ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden tueksi. Stadin osaamiskeskuksen ja TYP-palvelun rajapintaan palkataan asiantuntija ohjaamaan asiakkaita TYP-palveluista Stadin osaamiskeskukseen.</p> <p>1.5 Rajapintojen palveluiden kartoittaminen ja kehittäminen, Talent-Net-projektin käynnistäminen; verkostoitumisen edistäminen ja kohde-ryhmän yrittäjyysosaamisen kehittäminen</p>	<p>Stadin osaamiskeskuksen osaamiskartoitukseen tulee vuosittain 1000 uutta asiakasta.</p> <p>Heistä 50 % ohjautuu ammatilliseen koulutukseen ja vähintään 20 % aloittaa palkkatyön.</p> <p>Omakielisestä ohjauksesta eteenpäin koulutukseen tai työhön ohjautuneiden määrä (%).</p> <p>Muun kuin suomen tai ruotsinkielisille suunnattujen tapahtumien ja tilaisuuksien määrät.</p> <p>Muun kuin suomen tai ruotsinkielisten asiakkaiden määrä.</p> <p>Osaamiskartoitettujen maahan muuttaneiden asiakkaiden määrä (lkm).</p> <p>Asiakkuuteen (Osaamiskeskus, Valma, Polku) ohjattujen maahan muuttaneiden asiakkaiden määrä (lkm).</p> <p>Verkostoitumisen palveluntarjontaa on laajennettu ja yrittäjyysperäisen kotoutumisen malli on luotu.</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Stadin osaamiskeskus</p> <p>Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö</p> <p>Nuorten työllisyyspalvelut, Ohjaamo</p> <p>Aikuisten työllisyyspalvelut, TYP-palvelu</p> <p>NewCo</p>

2. Henkilöstön kehittäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
Helsingin vetovoiman vahvistaminen edellyttää kaupungin määrätietoista kansainvälistämistä.	Henkilöstöosasto kehittää toimintaansa tarjoamalla ulkomaalaistaustaisille työpaikkoja ja mahdollistamalla S2-opiskelun kaupungin tuella osana työtehtäviä. Yhteistyötä korkeakoulusektorin kanssa tiivistetään tarjoamalla harjoittelupaikkoja kansainvälisille opiskelijoille. Kaupunki osallistuu työnantajaverkostoihin, jotka edistävät kansainvälistä rekrytointia.	Ulkomaalaisjатаustaisten osuus henkilöstöstä (%). Harjoittelupaikkojen kehitys strategiakaudella (lkm).	Kaupunginkanslian sekä toimialojen ja liikelaitosten henkilöstöosastot

3. Osaajien houkuttelun ja asettautumisen toimenpidekokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
Työperäistä maahanmuuttoa ja sen osuutta kokonaismaahanmuutossa pyritään kasvattamaan.	3.1 Kaupunki valmistelelee yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kasvusopimusta, jonka yhtenä osana on osaajien houkutteluun ja asettautumiseen keskittyvä <i>Talent boost</i> -ohjelma. 3.2 Vakiinnutetaan International House Helsingin toiminta.	Sopimuksessa sovitut toimenpiteet on toteutettu. International House Helsingin toiminta on vakiinnutettu. International House Helsingin palveluntarjontaa on laajennettu. Yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa on kehitetty.	Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö, International House Helsinki

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia

4. Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018–2021

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Laaditaan maahanmuuttajien osaamistason kohottamiseksi maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma, joka ulottuu varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen.</p>	<p>Päätaoiteet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään • Ulkomaalaistaustaisten oppimistulokset paranevat • Toimintakulttuuri on osallistavaa • Henkilöstön osaaminen on kielitietoista	<p>10 mittaria</p> <p>Suunnitelman 28 toimenpiteen toteutumisaste (kyllä/ei/osittain)</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p>
<p>Oppimisen tuki</p> <p>Ulkomaalaistaustaisten oppilaiden oppimistuloksia seurataan ja ne paranevat.</p> <p>Suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2) opetus ja valmistava opetus on laadukasta ja edistää oppimista.</p> <p>Oppimisympäristöt ja oppimateriaalit ovat kielitietoisia, teknologisesti ajanmukaisia ja edistävät ulkomaalaistaustaisten oppimista.</p> <p>Syrjintään ja rasismiin puututaan ja oppilaiden kokemukset vähentyvät näistä.</p> <p>Huoltajien kanssa sekä moniammatillisesti tehtävä yhteistyö on oppimista ja kotoutumista tukevaa.</p>	<p>4.1 Kartoitetaan ja kehitetään toimialan tietovarantoa ulkomaalaistaustaisista oppijoista.</p> <p>4.2 Osallistutaan kansallisiin ja kansainvälisiin seurantatutkimuksiin ulkomaalaistaustaisten oppijoiden oppimistuloksista.</p> <p>4.3 Kootaan myönteisen erityiskohtelun rahoituksen hyviä käytänteitä ja vaikuttavia toimenpiteitä.</p> <p>4.4 Luodaan keskitetty arviointimalli S2 -opetuksen kohdentamiseksi. Kehitetään S2-, valmistavan- ja oman äidinkielen opetuksen pedagogiikkaa ja työkaluja.</p> <p>4.5 Tuotetaan opetusvideoita omalla kielellä ja selkokielellä eri oppiaineisiin.</p> <p>4.6 Kehitetään menetelmiä suomen ja ruotsin kielen varhaiseen oppimiseen ja oman äidinkielen käyttöön oppimisympäristöissä yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.</p> <p>4.7 Erilaisia läksyhelpin muotoja ja muuta oppimista edistävää vapaamuotoista toimintaa lisätään eri asteilla.</p> <p>4.8 Opiskeluhoito kutsuu koolle monihallintokuntaisen kehittäjätyöryhmän, joka kartoittaa tietoa kotoutujien oppimista haittaavista erityiskysymyksistä ja sovitaa yhteen prosesseja.</p> <p>4.9 Kehitetään työkaluja syrjinnän ja rasismin tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Toteutetaan toimenpiteitä syrjinnän vähentämiseksi ja rasismin poistamiseksi yhdessä oppilaiden kanssa.</p> <p>4.10 Vakiinnutetaan kotivanhempien suomen ja ruotsin kielen kurssit, ohjaus ja vertaisryhmät osaksi perustoimintaa.</p>	<p>3–6-vuotiaiden osallistuminen kunnan tai yksityisen järjestämään varhaiskasvatukseen äidinkielen mukaan ikäryhmittäin ja alueittain jaoteltuna.</p> <p>Ulkomaalaistaustaisten oppilaiden oppimistulokset kansallisista ja kansainvälisistä seurantatutkimuksista.</p> <p>Kotivanhempien suomen/ruotsin kielen koulutukseen osallistuvien suhteellinen määrä ja siitä jatkopoluille siirtyvien osuus.</p> <p>Koulukiusaamista kokeneiden osuus ulkomaalaistaustaisista koululaisista, 4., 5., 8.- ja 9.-vuosiluokkien oppilaista.</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p>

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Ohjaus, neuvonta, siirtymät</p> <p>Viestintä on selkeää ja tarvittaessa selkokielistä ja monikielistä.</p> <p>Opintojen aikainen ohjaus ja neuvonta on laadukasta.</p> <p>Ulkomaalaistaustaisten ohjaus ja neuvonta oppimispolkujen mahdollisuuksista on yhdenmukaista ja ajankohtaista.</p> <p>Oppimispolut ovat katkeamattomia ja ne johdavat tutkintoihin, työelämään ja aktiiviseen yhteiskuntaelämään.</p>	<p>4.11. Palveluita tehdään näkyväksi monikielisesti ja eri viestintäkanavia käyttäen sekä testataan asiakkailta. Tuotetaan videoita eri palveluista.</p> <p>4.12. Palveluita kehitetään yhdessä ulkomaalaistaustaisten oppijoiden ja huoltajien kanssa. Toimipisteet huolehtivat perehdytyksestä, jotta ulkomaalaistaustaiset huoltajat osaavat käyttää digitaalisia yhteydenpidon välineitä.</p> <p>4.13. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluita esitellään vuosittain Oppimispolut Helsingissä -tapahtumassa, joka on suunnattu ohjaaville tahoille, asiakkaille ja huoltajille.</p> <p>4.14. Toimipisteille laaditaan lapsena tai nuorena Suomeen muuttaneiden kotoutumisen tukimalli ja ohjeistus oppimispolun alkuvaiheeseen.</p> <p>4.15. Toimipisteille laaditaan malli ja ohjeistus ruotsinkielisistä kasvatusta- ja koulutusmahdollisuuksista ja kotoutumisesta.</p> <p>4.16. Monikielisen ohjauksen mallia kehitetään perusopetuksessa, sekä pilotoidaan toisella asteella ja varhaiskasvatuksessa.</p> <p>4.17. Perusopetuksen ja toisen asteen alueellisen opintojen ohjauksen verkostossa jaetaan tietoa opintojen aikaisesta ohjauksesta, koulutuspoluista ja hyviä ohjauskäytänteitä hiljattain maahan muuttaneiden sujuvien koulutussiirtymien varmistamiseksi.</p> <p>4.18. Perustetaan keskitetty neuvonta- ja palveluohjaus sujuvoittamaan aikuisten maahan muuttaneiden ohjautumista koulutuksiin ja työelämään.</p> <p>4.19. Toimialan palveluihin ja palveluissa ohjautumisen laadun varmistamiseksi kehitetään ja toteutetaan ohjausprosessien arviointia.</p> <p>4.20. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessia yhtenäistään</p> <p>4.21. Stadin osaamiskeskuksen toiminta tarjoaa täyden palvelun polkuja. Hyvien käytänteiden hyödyntämistä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan muissa palveluissa selvitetään.</p> <p>4.22. Sovitetaan koulutuspalveluja yhteen kaupungin työllistymistä ja toimintakykyä tukevien palvelujen, TE-hallinnon sekä muiden kotoutumista tukevien palvelujen kesken.</p> <p>4.23. Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tueksi kehitetään uusia suomen ja ruotsin kielen oppimistapoja. Kehitetään oppisopimusta mahdollisuutena työkokemuksen kartuttamiseen, tutkintojen ja osatutkintojen suorittamiseen sekä väylänä avoimille työmarkkinoille.</p>	<p>Yhteishaussa ilman koulutuspaikkaa jääneiden osuus peruskoulun sijaintikunnan ja äidinkielen mukaan (ei-valitut ja ei-paikkaa vastaanottaneet).</p> <p>Toisen asteen tutkintoa suorittavien 16–18-vuotiaiden osuus äidinkielen ja sukupuolen mukaan -lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus erikseen.</p> <p>Suomalaistaustaisten ja maahanmuuton toisen sukupolven perusasteen jälkeisten tutkintojen suorittaneiden osuus väestöstä ikäluokan ja sukupuolen mukaan.</p> <p>Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret ikäluokittain äidinkielen ja sukupuolen mukaan (16–29-vuotiaat ja tarkennettuna 16–24-vuotiaat).</p> <p>Työllisten osuus tutkinnon suorittaneista vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen tutkinnon koulutuksen järjestäjän mukaan.</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p>

Tavoitteet

Osaamisen kehittäminen ja rekrytointi

Lisätään henkilöstön osaamista seuraavista:

- pedagoginen kielitietoisuus -valmius tunnistaa muualla hankittua osaamista,
- taito tunnistaa ja puuttua syrjintään ja rasismiin.

50 % toimipisteiden henkilöstöstä on osallistunut osaamisen vahvistamisen toimenpiteisiin ja toimintakulttuuri muuttuu oppimisen seurauksena.

Toimialalla työskentelevien ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten osaamisen täydentämistä tuetaan ja uralla eteneminen toteutuu.

Toimialalla työskentelevien ulkomaalaistaustaisten ammattilaisten osuus lähenee vastaamaan työikäisen väestön osuutta päiväkodeissa, leikkipuistoissa, kouluissa, oppilaitoksissa, opistoissa ja hallinnossa.

Toimenpiteet tiivistettynä

4.24. Henkilöstöä koskevat osaamisen kehittämisen toimenpiteet viedään osaksi toimialan osaamisen kehittämissuunnitelmaa vuosille 2018–21.

4.25. Mahdollistetaan osaamisen jakamista vertaismentoroinnilla sekä työnkierrolla. Osaamisen kehittämisen toimenpiteitä hyödynnetään osana perehdytystä ja muita täydennyskoulutuksia.

4.26. Toimiala etsii aktiivisesti yhteistyökumppaneita, jotta työkokeilu-, palkkatukityö-, harjoittelu-, rekrytointikoulutus- ja oppisopimuspaikkoja saadaan lisättyä ulkomaalaistaustaisille. Uralla etenemistä tuetaan muunto- koulutuksella ja muodollisen pätevyyden täydentämisellä.

4.27. Rekrytointiprosessissa kiinnitetään huomiota tehtäväkuvien ja perehdytyksen selkeään kieleen ja rekrytointikanavien monipuolisuuteen. Rekrytoinnissa toteutetaan positiivista erityiskohtelua.

4.28. Ammatissa tarvittavaa työkielen koulutusta tarjotaan monipuolisesti lähiopetuksena sekä toiminnallisesti työn lomassa.

Mittarit

Osaamisen kehittämisen toimenpiteisiin osallistuneiden prosenttimäärä sekä kielitietoisuuden ja monimuotoisuuden osaamisen todentuminen käytännön työssä.

Vastuutahot

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Helsinki on avoin ja osallistava

5. Osallisuuden kehittämisen toimenpidekokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
Helsinki luo aktiivisesti kumppanuuksia kansalaisjärjestöjen ja kaikkien kaupungin kehittämistä ja elävöittämisestä kiinnostuneiden kanssa.	5.1 Luodaan yhteiset linjaukset ja tavoitteet järjestötyölle kaikille toimialoilla.	Yhteiset linjaukset on luotu. Toiminnalle on luotu mittarit.	Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö
Helsingissä rakennetaan monipuolisia ja elinvoimaisia kaupunginosia kasvattamalla asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin.	5.2 Edistetään osallistumisen, vaikuttamisen ja tiedonsaannin mahdollisuuksia alueellisessa osallistumisessa ja osallistuvassa budjetoinnissa järjestämällä tilaisuuksia ja tapahtumia yhteistyössä toimialojen ja monikulttuuristen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.	Tapahtumien määrä	Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikkö
	5.3 Jalkautetaan Minun Silmin Sinun Silmin -ohjelma Helsingin peruskouluun (9. lk), toisen asteen oppilaitoksiin, eri toimialoille ja osallisuutta tukeviin järjestöihin.	Toimintamallilla on oma koordinaattori tai vastuuhenkilö kullakin toimialalla Ohjelma on käytössä suurimmassa osassa peruskouluja ja toisen asteen oppilaitoksia. Vaikuttavuutta seurataan Helsingin yliopiston kanssa yhteistyössä käyttäen hyvän tieteellisen tavan mukaisia mittareita.	Kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikkö

6. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden saavutettavuuden kehittämiskokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
Huippulaatuinen ja helposti saavutettava kulttuuri tuo ihmisiä yhteen ja lisää keskinäistä ymmärrystä.	6.1 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla selvennetään, miten monimuotoisuuden edistäminen otetaan nyt ja jatkossa huomioon palvelujen järjestämisessä.	Palvelut on kartoitettu. Tavoitteet ja linjaukset on luotu.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kehittämispalvelut
	6.2 Tiivistetään yhteistyötä toimialan sisällä maahanmuuton kysymyksissä. Osana tätä on yhdenvertaisuussuunnitelman luominen toimialalle sekä vapaaehtoistoiminnan keskittäminen ja kehittäminen toimialalle.	Yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kehittämispalvelut
	6.3 Viestintää ja markkinointia kehitetään kokonaisuutena, jotta palvelut olisivat entistä saavutettavampia kaikille helsinkiläisille kielestä tai kulttuuritaustasta riippumatta.	Viestinnän ja markkinoinnin toimintamalli on luotu.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan viestintä-, markkinointi- sekä kehittämispalvelut

7. Kulttuurien kohtaamisen toimenpidekokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
Helsinki on elävä ja monikulttuurinen. Kasvavassa Helsingissä on moniarvoisuutta arvostava kulttuuri, joka mahdollistaa eri väestöryhmien kohtaamiset.	7.1 Eritaustaisten helsinkiläisten kohtaamisia edistetään järjestämällä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla toimintaa ja tapahtumia niin, että ne edistävät kotoutumista sekä eritaustaisten helsinkiläisten kohtaamisia ja osallisuutta.	Kohtaamisia edistävien tapahtumien määrä (lkm).	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kehittämisspalvelut
	7.2 Kulttuuritalot kehittävät työtään viemällä eteenpäin Caisa 2.0 -projektiä, jonka tarkoituksena on luoda kaikista Helsingin kaupungin kulttuuritaloista monikulttuurisia matalan kynnyksen tiloja.	Yhteiset linjaukset on luotu. Toiminnalle on luotu mittarit.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yleiset kulttuuripalvelut
	7.3 HAM järjestää turvapaikanhakijoille suunnattuja pajoja ja veistoskierroksia, mikäli toimintaan saadaan erillisrahoitus. Toiminta toteutetaan yhteistyössä Annantalon kanssa, osana Annantalon kulttuurikurssitoimintaa.	Osallistuvien ryhmien määrä Osallistuvien henkilöiden määrä	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yleiset kulttuuripalvelut, Annantalo Helsinki Art Museum (HAM)
	7.4 Kaupunginmuseo kehittää ulkomaalaistaustaisille helsinkiläisille tarkoitettua kielenopetusta tukevaa työpajatyötä.	Ryhmien määrä (lkm) Osallistujien määrä (lkm) Tyytyväisyyskysely on tehty.	Kaupunginmuseo Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Stadin osaamiskeskus
	7.5 Kaupunginkirjasto luo kumppanuuksiin ja yhteistoimintaan perustuvan mallin monikielisten lasten ja nuorten omakielisen lukemisen ja lukutaidon edistämiseksi.	Lasten omakielistä lukemista edistäviä toimintatapoja on kehitetty ja testattu. Mallissa käytettävät toimintatavat on valittu. Lasten omakielistä lukemista edistävä malli on luotu ja sitä sovelletaan kirjastoissa Helsingissä ja muualla maassa.	Kirjastot

8. Liikunnan ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa.</p>	<p>8.1 Helsinkiin luodaan liikkumisohjelma liikkumisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Liikkumista edistetään kaupungin tuottamilla palveluilla sekä yhteistyössä kolmannen sektorin, yritysten ja asukkaiden kanssa.</p>	<p>Liikkumisohjelman osana luotava mittaristo.</p>	<p>Liikuntapalvelut ja liikkumisohjelmaan luotu ohjausryhmä</p>
<p>Väestöryhmien erot tunnistetaan ja palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.</p>	<p>8.2 Liikuntapalveluiden asiakasohjauksen tueksi kehitetään palvelupolku, jota edistetään muun muassa asiakaspalvelutyön tueksi kehitetyillä työkaluilla.</p>	<p>Palveluohjauspolun kehittäminen ja käyttöönotto on toteutunut.</p>	<p>Liikuntapalveluiden liikuntaan aktivointi- ja liikuntapaikat -palvelut</p>
<p>Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.</p>	<p>8.3 Liikuntapalveluita ja sen toimipisteitä kehitetään helpommin saavutettaviksi asiakkaan kulttuuritausta riippumatta lisäämällä selkokielisiä opasteita liikuntapaikoille ja järjestämällä henkilöstölle asiakaspalvelukoulutusta.</p>	<p>Tarkastelu- ja kehittämisprosessin läpikäyneiden liikuntatoimipaikkojen ja -palveluiden lukumäärä.</p>	<p>Liikuntapalveluiden liikuntaan aktivointi- ja liikuntapaikat -palvelut</p>
<p>Helsinki houkuttelee aktiivisesti ikäihmisiä liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurin pariin.</p>			

Helsinki ehkäisee eriarvoistumista

9. Sosiaali- ja terveystoimialan toimenpidekokonaisuus 1/2

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.</p> <p>Tiedetään nykyistä paremmin ulkomaalais-taustaisten palvelujen käytöstä sekä palveluja koskevista käsityksistä, odotuksista ja toiveista (käyttäjät ja ei-käyttäjät). Tietoa käytetään palvelujen kehittämiseen ja palvelujärjestelmän parempaan toimintaan.</p> <p>Varmistetaan henkilöstön osaamisen erityiskysymyksissä esim. kidutettujen ja sota-alueilta tulevien palvelutarpeet, tyttöjen ja naisten silpominen, pakkoavioliitot, monikulttuurinen vanhustyö, ihmiskaupan uhrin.</p>	<p>9.1 Selvitetään palvelujen käyttöä käytössä olevalla tietopohjalla. Toteutamme selvityksen, jossa kysytään ulkomaalaisilta heidän näkemyksiään ja toiveitaan sosiaali- ja terveyspalveluista.</p> <p>9.2 Luomme pitkäkestoiset yhteistyörakenteet tutkimusta tekevien tahojen, kuten oppilaitosten ja THL:n, kanssa ulkomaalaistaustaisten terveys- ja hyvinvointi-indikaattorien kehittämiseksi ja kehityksen seuraamiseksi.</p>	<p>Selvitys on tehty, analysoitu ja tulokset huomioitu palvelujen rakentamisessa.</p> <p>Yhteistyömuodot indikaattorityön parantamiseksi on rakennettu.</p>	Sosiaali- ja terveystoimiala
<p>Kehitetään systemaattisesti tarpeisiin vastaavia palveluja ulkomaalaistaustaisten erityistarpeet huomioiden.</p>	<p>9.3 Henkilöstölle järjestetään koulutusta tunnistamisesta ja puheeksi ottamisesta erityiskysymyksissä ja menetelmällistä osaamista lisätään kouluttamalla henkilökunta kulttuurisenhaastattelun menetelmän käyttöön</p> <p>9.4 Olemme mukana sote-maakuntarakenteeseen valmisteltavan erityistason palveluihin keskittyvän Osaamisen tukikeskuksen rakentamisessa erityisesti maahanmuuttoon liittyvien erityiskysymysten osalta.</p>	<p>Järjestetyt koulutus-tilaisuudet (lkm)</p> <p>Koulutustilaisuuksiin osallistuneet (lkm)</p> <p>Ulkomaalaistaustaisten erityistason palvelutarpeet on huomioitu Osaamisen tukikeskuksen rakentamisessa.</p>	Sosiaali- ja terveystoimiala
	<p>9.5 Otetaan käyttöön paljon palvelua tarvitsevien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden tuen yhteisen työn malli. Vahvistamme integratiivisiä toimintamalleja sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimijoiden kesken sekä vahvistetaan yhteisen monitoimijaisen palvelutarpeen tekemistä.</p> <p>9.6 Tehdään selvitys vastaanottoaikojen pidentämisen tarpeesta terveydenhuollossa Kalasatamalla asioivien ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden kohdalla toteuttamalla pilotti Kalasataman hyvinvointikeskuksessa.</p> <p>9.7 Suomea tai ruotsia osaamattomat huomioidaan erityisesti digitaalisten helppi-seniorin, perhe-helppi- ja aikuis-helppi-palveluiden kehittämisessä.</p>	<p>Ulkomaalaistaustaisille monitoimijaisena tehtyjen palvelutarpeiden arviointien suhde yhden toimijan tekemiin palvelutarpeen arviointeihin vastaa vähintään ulkomaalaistaustaisten ao. palvelussa olevaa osuutta.</p> <p>Vasta maahan muuttaneiden sosiaalisen kuntoutuksen osallistuneiden määrä osaamiskeskustoiminnassa.</p> <p>Asiakastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen Kalasatamassa ja verrokki-ryhmälle toiselta asemalta.</p> <p>Muunkielisten asiakkaiden helppi-alustojen käytön määrä.</p> <p>Palvelukielten määrä alustoilla (lkm).</p>	Sosiaali- ja terveystoimiala

9. Sosiaali- ja terveystoimialan toimenpidekokonaisuus 2/2

Tavoitteet

Toimitaan yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa toisen sukupolven nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toimenpiteet tiivistettynä

9.8 Luodaan nuorten sosiaalityöhön rakenteet, joissa huomioidaan toisen sukupolven nuorten erityiskysymykset.

9.9 Kaupunginhallituksen erillismäärärahan avulla mallinnetaan yksilöllisesti voimavaraistavia työmuotoja toisen sukupolven nuorten osallisuuden edistämiseksi.

Mittarit

Mallit toisen sukupolven ulkomaalais-taustaisten nuorten huomioimiseksi on rakennettu.

Mallien vaikuttavuutta on selvitetty hyvinvointimittarin avulla.

Resurssien ohjaaminen erityistä tukea tarvitsevien lasten tukeen nuorten ohjaavaan sosiaalityöhön ja lastenneuvoloiden vahvistamiseen (positiivisen erityiskohtelun kriteerit)

Rakennettu sähköisiä kanavia, joiden kautta tavoittaa maahanmuuttajanuoria.

Nuorten kanssa on rakennettu yhdessä heille tarpeen mukaisia tukimuotoja (esim. leirit).

Vastuutahot

Sosiaali- ja terveystoimiala

10. Nuorten syrjäytymishaasteen systeemisten ratkaisujen kokonaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Helsinki pitää jokaisen nuoren mukana ja yhdessä ehkäisemme syrjäytymistä.</p>	<p>10.1 Käynnistetään toimialarajat ylittävä hanke, jonka tehtävänä on kehittää toimintatapoja, joilla havaitaan, ehkäistään ja puututaan ylisukupolviseen syrjäytymiseen. Osana kokonaisuutta kehitetään ratkaisuja myös ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn.</p>	<p>Mittarit kehitetään osana hankkeen työtä.</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, luotu ohjausryhmä, projektiorganisaatio sekä kumppanuusverkosto</p>
<p>Helsinki käynnistää laajan ja kokonaisvaltaisen hankkeen systeemisten ratkaisujen löytämiseksi nuorten syrjäytymishaasteeseen.</p>	<p>10.2 Ohjaamon jalkautuvaa neuvontapalvelua viedään Helsingin eri alueille huomioiden erityisesti nuorten alueelliset hyvinvointierot ja palvelukatveet. Kehitetään monialaisia liikkuvan työn toimintamalleja nuorten tavoittamiseksi, osallistamiseksi ja työllistymisen edistämiseksi.</p>	<p>Jalkautuvan työn kautta kohdatuista nuorista 30 % on muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä.</p>	<p>Nuorten työllisyyspalvelut, Ohjaamo Maahanmuuttajanuorten Helsinki -hanke</p>
<p>Erityistä huomiota kiinnitetään vieraskielisten nuorten selkeästi muita suurempaan suhteelliseen osuuteen koulutuksen ja työn ulkopuolella olevista nuorista.</p>	<p>10.3 Vakiinnutetaan jalkautuvan monikulttuurisen nuorisotyön jalkauttamisen malli.</p>	<p>Vaikuttavuutta selvittävä raportti on tehty.</p> <p>Jalkautuvalle työlle on rakennettu toimiva prosessikuvaus sekä tiedon kokoamisen tapa.</p> <p>Jalkautuva nuorisotyö on vakiintunut osaksi muiden jalkautuvien toimijoiden verkostoa pääkaupunkiseudulla.</p>	<p>Nuorisopalvelut</p>
	<p>10.4 Maahanmuuttajanuorten Helsinki -hankkeessa kehitetään mikrotyö- ja Buddyschool -malleja.</p>	<p>Hankkeessa 3 000 nuorta on saanut ensimmäisen työkokemuksensa ja työtunteja on luotu 70 000.</p> <p>Buddyschool.fi-toimintamalli on vakiintunut 80 prosenttiin helsinkiläisistä kouluista ja skaalautunut muualle Suomeen.</p>	<p>Maahanmuuttajanuorten Helsinki -hanke Nuorisopalvelut</p>

11. Asuntopoliittiset toimenpiteet

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistettynä	Mittarit	Vastuutahot
<p>Helsinki ehkäisee alueellista segregaatiokehitystä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin.</p> <p>Asuntotarjonta on monipuolista. Sekä uusille että täydennys-rakennettaville asuinalueille rakennetaan kaikkia hallinta- muotoja Helsingin kaupungin vuokra-asunnoista vapaa-rahotteisiin omistus-asuntoihin.</p>	<p>Turvataan monipuolinen asuntotuotanto hallinta- ja rahoitusmuotoja sekoittamalla Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön -toteutusohjelman ohjelman mukaisesti sekä uusilla alueilla että täydennysrakennettaessa. Alueita kehitetään täydentävän lisärakentamisen keinoin. Asukasrakenteen monipuolisuudesta huolehditaan kaupungin omassa asuntokannassa.</p>	<p>Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman tavoitteiden toteutuminen.</p>	<p>Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteleasto</p> <p>Kaupunkiympäristön toimiala</p>

Kotouttamisohjelman kokonaisuuden mittarit

Kotouttamisohjelman mittarit

Alueiden eriytymisen indeksi

Ahtaasti asuvat asuntokunnat äidinkielen mukaan

Työperusteisen maahanmuuton osuuden kasvu

Vaikeimmassa työllisyystilanteessa olevien ulkomaalaistaustaisten ryhmien työttömyysprosentti.

Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet äidinkielen ja sukupuolen mukaan. Ei valitut ja ei paikkaa vastaanottaneet; tiedot peruskoulun sijaintikunnan mukaan.

Suomalaistaustaisten ja maahanmuuton toisen sukupolven perusasteen jälkeisten tutkintojen suorittaneiden osuus väestöstä ikäluokan ja sukupuolen mukaan.

Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret ikäluokittain äidinkielen ja sukupuolen mukaan (16-29-vuotiaat ja tarkennettuna 16-24-vuotiaat).

Lasten ja nuorten osuus, joilla harrastus (sukupuolittain, peruspiireittäin, äidinkieltäin, äidin koulutusasteen mukaan, oman ja vanhempien syntymämaan mukaan)

Seurannan vastuutaho ja lähde

Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus.

Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus.

Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus, Maahanmuuttovirasto.

Kaupunginkanslian maahanmuutto- ja työllisyysasioiden yksikkö.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus, työ- ja elinkeinoministeriö.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Opetushallitus.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.
Tietolähde: Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö; Tilastokeskus.

Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikkö.
Tietolähde: Kouluterveyskysely, THL.

Käsitteet

Ulkomaalaistaustainen	Henkilö, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi ovat syntyneet ulkomailla.
Maahanmuuttaja	Ulkomaalaistaustainen henkilö, joka on syntynyt ulkomailla.
Toinen sukupolvi	Ulkomaalaistaustaiset henkilöt, jotka ovat syntyneet Suomessa.
Vieraskielinen	Henkilö, joilla tilastoitu äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame*

* Äidinkielen mukaiseen tilastointiin sisältyy joitakin ongelmia, jotka korostuvat tulevaisuudessa. Moni vieraskielinen osaa hyvin myös suomea tai ruotsia, ja osa suomen- tai ruotsinkieliseksi rekisteröidyistä osaa tätä kieltä huonosti. Tilastointijärjestelmät eivät anna mahdollisuutta kuin yhden kielen ilmoittamiseen.

Kaikkien Stadi Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Valokuvat

Helsingin kaupungin aineistopankki

kansi, sivu 11: Jussi Hellsten

sivu 2: Julia Kivelä

sivu 21: Virpi Tahvanainen

sivut 32 ja 37: Satu Haavisto

sivu 35: Seppo Laakso

Taitto ja toteutus

Tuomas Kärkkäinen / Merkitys

Julkaisunumerot

Kaikkien Stadi : Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2018:29

ISBN 978-952-331-490-0 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Elinkeino-osasto

PL 20

00099 Helsingin kaupunki